

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inzeratni oddelki: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Contr. Post. No 11-3118

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

UNITARIO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lit 18.—,
za inozemstvo vključno s poštnimi stroški
Lir 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5. — Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Znamenita stolnica v Kölnu opustošena

Barbarsko uničevanje kulturnih spomenikov

Berlin, 29. jun. Krk ogorčenja se je dvignil danes med vsem nemškim narodom, ko je prišla vest o novem zločinu bombnikov britanskega letalstva. Stolnica v Kölnu, ki je ena najznamenitejših pri nemške gotike umetnosti ter se je smatrala kot dokaz staronemške omike, je bila hudo prizadeta. Slavna bazilika leži v neposredni bližini Rena ob levem bregu reke ter je posvečena sv. Petru. Graditi so jo začeli 1.1240 pod vodstvom mojstra Gerharda. Stavba se je nadaljevala v 14. veku ter je bila v 15. veku dovršena s obema močnim zvonikoma, ki sta visoka 157 m. Razen splošnega arhitektonskega dela ter kiparskih podrobnosti so smatrali okna stolnice ter gotski kor iz 14. veka za največje znamenitosti.

Po prvih ugotovitvah so poškodbe, prizadete temu odličnemu spomeniku krščanstva, izredno težke. Bombe velikega kalibra so v polno zadele stolnico, razbile strehe ter prodrele v veliko levo ladjo. Zaradi silovitosti eksplozije je ogrožena trdnost glavnih zidov in temeljev obeh stolpov. Med pokončnimi deli cerkve je baptisterij in znamenite kelmorajnske orgle. Posredovanje Vatikana v tej stvari, ki zadeva vse krščanstvo, se je izvršilo tudi iz razlogov, ki se tičejo posebnosti obeta. Ko je bil slednji svojčasno apostolski nuncij v Nemčiji, je večkrat maševal v kölnski stolnici. Obem s tem bogoskromnim zločinom, ki ga gotovo navdušeno odobravajo židje in boljševiki, združeni v sovražstvu do krščanstva, je britansko letalstvo pri svojem zadnjem naletu na Köln izvršilo še celo vrsto drugih zločinov vandalizma, med katerimi meri prizadeti dva najznamenitejša spomenika reške metropole in sicer znamenito zgodovinsko mestno hišo ter tako zvan dvorec Dürrenberg, sedež srednjeveške Hense. Obstreljevanje je trajalo skoraj eno uro. Ker so padle predvsem bombe s tekočim fosforjem, je bilo mnogo oseb pobitih ter hudo ožganih, kar je poseben znak ustrahovalnega angleškega početja. Britanski letalci so nastopili pod zaščito gostih oblakov, kakor izredno priznava londonski radio. S tem je bila onemogočena vsaka ugotovitev ciljev. Dejstvo pa, da so se britanske letalske čete zadrževale nad tako zvanim starim Kölnom, ki obsega samo stanovanjske hiše in zgodovinske spomenike, dokazuje, da so hoteli Angleži uresničiti svojo grožnjo znanstvenega obstreljevanja, ko so svoj napad usmerili prav na zgodovinski del mesta. V nemških krogih izredno naglašajo, da je nemško vrhovno poveljstvo z izredno skrbjo gledalo na to, da ni med velikimi bitkami na zapadu poškodovano velikih

francoskih stolnic v Reimsu, Amiensu, Rouenu in drugod. V nasprotju s tem nemškim postopanjem so angleški letalci do sedaj uničili že celo vrsto najznamenitejših umetnostnih spomenikov v Italiji, v Nemčiji, na Nizozemskem, v Belgiji in v Franciji. Zdi se, da so se zarotili, da bodo pokončili vse priče prastare evropske kulture.

Nemški list piše z ogorčenjem o teh zločinških podvigih britanskega letalstva ter naglašajo, da so napadali vsekar drugo plačali napade zadnjih 24 ur, saj so izgubili 55 večmotornih letal. Ojačen obrambnega potenciala Osi, ki se je pokazalo v mesecu juniju s tem, da je bilo 900 sovražnih letal sestreljenih, izmed teh 350 nad Sredozemskim morjem, je privedlo londonskega dopisnika lista »Svenska Dagbladet« do ugotovitve, da po izjavah londonskih vojaških krogov brani Foren vsej 3000 protiletalskih baterij, 2000 žarometov in 1200 lovcov. Berlinski krogi rapovedujejo razen tega v kratkem silovite povračilne protikupe. Ta povračilni podvig, zatrjuje danes s ponosno jasnostjo list »Nachtausgabe«, bo popolnoma v skladu z neuvemo odgovornostjo, ki so si jo nakopali britanski letalski gusarji. Nemška povračilna akcija bo imela istočasno tudi velikašni vojaški pomen. (Il Regime Fascista.)

Berlin, 2. jul. S O opustošenju kölnske stolnice in verskih poslopij v njeni bližini, ki ga je izvršilo britansko letalstvo, se doznajajo še nekatera podrobnosti. Tako ugotavljajo, da je popolnoma porušena tudi minoritiska cerkev, kjer so bili smrti ostanki Koltzinga. Njegov grob je sedaj pokrit s kupom ruševin, ki je visok nad 2 m. Bomba velikega kalibra je povsem porušila muzej Walraf-Richartz in so se pod njo težo zrušili tudi zidovi sosednjega samostana. V muzeju so bili spravljene vsi mozaiki iz rimske dobe, ki so sedaj popolnoma uničeni. Kakih 20 rušinskih bomb je padlo v neposredno bližino stolnice same. Ena izmed teh je zadela severno ladjo stolnice in je iz višine kakih 50 m zrušila ogromno količino kamenja. Zračni pritisk je bil tako močan, da se je vsa zgradba tresla do temeljev, kakor da bi jo bil majal potres. Škoda je tako velika, da bi bilo dolgo ne bodo mogli opravljati v stavbi verskih obredov. Kakor je bilo že javljeno, so bile uničene tudi znamenite orgle kölnske stolnice. Čudežna relikvija črne madone je bila rešena zaradi takojšnjega nastopa duhovnikov. Med žrtvami je tudi direktor znamenitega pevskega zbora kölnske stolnice dr. Mölders, znan po vsem glasbenem svetu.

Sile Osi so pripravljene

Vsak poizkus anglosaškega vdora v Evropo bo naletel na odločen odpor

Badmpešta, 1. jul. Ves svetovni tisk se stalno vrača na važno vprašanje možnosti bližnjega vdora na evropsko celino, piše »Pester Lloyd«. In povsod se berejo najrazličnejša mnenja o njej. O vdoru so mnogo govorili že poleti in jeseni leta 1940, ko je ves svet pričakoval, da se bodo nemške čete izkazale v Veliki Britaniji. Takrat do vdora ni prišlo in z nemške strani so ponovno zatrdili, da so se nemške čete, določene za zasedbo Anglije, pokoravale povelju Hitlerja, ne pa nasvetom in pozivom mednarodnega tiska.

Kasneje nekoliko časa niso več govorili o vdoru, dokler ni v Angliji vstala misel napada na evropsko celino ter ustanovitve druge fronte. Te razprave so postale zelo živahne zlasti ob koncu bojev v Afriki. Treba je priznati, da je tak vdor zelo verjeten in da vojaška poveljstva Osi računajo s tem podjetjem. Göbbels, ki se v listu »Das Reich« bavi s to možnostjo, je zapisal, da bi poskus angloameriškega izkrcanja na evropskih tleh bil lahko odločilen dogodek v vojni in da je Nemčija tej misli prej naklonjena kakor sovražna.

Po mnenju švicarskega lista »Journal d'Geneve« je ta na prvi pogled smela trditve Göbbelsa zelo odpravičena. List pravi, da je napad na otok čigar glavne čete so zaposlene v daljnih deželah, dosti lažji kakor napad na celino, ki je oborožena do zob. V sedanjih fazi vojne sta še vedno odprti dve možnosti: bodisi, da osne sile napadajo Veliko Britanijo, ali pa, da Anglosasi poskusijo vdor na evropska tla. Po zatrdilu švicarskega lista niso Nemci nikoli opustili misli o napadu na Anglijo. In zdi se, da je prav sedaj pravi trenutek, ko bi prišla do veljave stara rečenica, da je napad najboljša obramba, ko ves svet misli samo na to, da bo napad prišel z angleške strani v obratni smeri in da je samo Anglija pripravljena za vdor v Evropo. Prav zato je večina britanske zbornice sprejela s posameznem Churchillovo izjavo, da obstoji nevarnost za napad na Anglijo toliko časa, dokler je Hitler na evropski tla. Ta Churchillova izjava nikakor nima značaja golega govorniške fraze, marveč je resen opomin. Če torej govorimo o vdoru, lahko mislimo z isto pravico na napad z ene ali druge strani.

Göbbels pravi v omenjenem članku, da je eden izmed pogojev iznenadenja prav neverjetnost podviga v dotičnem trenutku. O neverjetnosti anglosaškega vdora v Evropo se ne more govoriti. Britansko poveljstvo je ponovno izjavilo, da bo izvršilo napad na celino, isto so napovedovali iz Amerike. Vsi listi na svetu proučujejo možnost izkrcanja na Balkanu, na Siciliji, na Sardiniji in celo na italijanskem polotoku, v severni ali južni Franciji, v Španiji in na Portugalskem ter celo na atlantskih obalah od Biskajske zaliva do Hammerfesta. Nekateri listi so v zvezi s tem celo omenjali zaliv v Murmansk. Pri tem razglabljanju se raziskujejo obale z geološkega, zemljepisnega, oceanografskega, prometnega in predvsem vojaškega vidika. In se lahko reče, da ni kvadratnega metra evropske celine, ki bi ga

listi v teh zadnjih tednih ne bili smatrali za točko, kjer lahko pride do izkrcanja. To besedičenje zavzema velik obseg tako v oseh kakor v neprijetnih in nevarnih listih ter je skoraj vsakdanje čtivo vsega sveta. Zato je težko reči, da bi vdor na evropsko celino bil nekako iznenadenje.

Nasprotno pa se širijo dane vesti, ki govorijo o možnosti napada na Veliko Britanijo in te vesti so zelo redke in skope, zato pač zasluži pozornost članek, ki ga je pričel »Journal d'Geneve«. Pisec se pri tem sklicuje na odgovorne nemške kroge, ne obrata pa nikake pozornosti na neskončne razprave o angleškem izkrcanju v Evropi. Švicarski list piše brez vsakih pridržkov, da v Berlinu v enaki meri govorijo o možnosti angloameriškega napada na Evropo kakor o možnosti nemškega napada na Veliko Britanijo. Če ere torej za iznenadenje, bi bil nemški napad na Anglijo veliko večje presenečenje kakor kak poskus izkrcanja Anglosasov na kateri koli točki evropske celine.

V zvezi s tem ne smemo prezreti članka, ki ga je listu »Frankfurter Zeitung« poslal njen dopisnik Rudolf Kircher iz Carigrada. Ta proučuje načrte za napad zaveznikov na Evropo in prihaja do zaključka, da največja opasnost proti ravno Italiji. Na temelju zbranih informacij, zatrjuje Kircher, bi niti obe iberski državi niti Turčija ne podprale izkrcanja zaveznikov in bi takega podviga ne gledale z zadovoljstvom. Izkrane čete bi morale računati z odporom teh nevarnih držav. Napad na Grčijo, ki bi mu sledila osvojitve Balkana, odpade zaradi težav, ki bi jih povzročile čete, razmeščene na italijanskih otokih v Egejskem morju, ter čete, ki drže Balkan v svoj oblasti. Ne preostaja tedaj nič drugega kakor italijanski otoki in italijanska obala, ki je za sedaj najbolj ogroženo področje.

Ne glede na vsa propagandna je sedaj splošno mišljenje, da bi bila Italija edna točka, kjer bi Angleži in Američani lahko izvršili svoj napad. Zato je najvažnejša naloga oseh listi na jugu urediti obrambo velikih otokov, ki obdajajo Italijo, ter obrambo italijanske kopnine. Italija je središče vojnih operacij na vsem področju od Lizbone do Ankare. To so besede ugodnega nemškega pisca iz Carigrada, ki jih je treba upoštevati. Iz njih izhaja, da osne sile ne podcenjujejo nevarnosti vdora in da so za ta primer ukrenile vse potrebno. Časa so imele dovolj, kajti dolga vojna v severni Afriki je skoraj izključila možnost vdora. Tudi dragoceni tedni, ki jih je sovražnik izgubil v bojih za Tunis, so prispevali k pripravi za obrambo. S tem je pojasnjen in opravičen obupni odpor italijansko-nemških čet na afriškem področju. Vdor Anglosasov ni torej popolnoma izgubil možnosti presenečenja, marveč bodo imeli napadali posla s sovražnikom, ki je odlično pripravljen. Vse to je razlog, zakaj bi bila Nemčija vesela, kakor je pisal Göbbels, če bi se Anglosasi odločili za poskus vdora in se ne bi ekasali izvršiti tega podviga. (Le ultime Notizie.)

Vladar v Livornu

Livorno, 1. jul. s. Davi je prispel v Livorno Velikano Kralj in Cesar, ki so ga prejeli vse oblasti. V spremstvu prefekta je obiskal zadete kraje, in se je zelo zanimal za vse nujne potrebe in dela, ki so v teku za obnovu življenja, o katerih mu je poročal prefekt. Po končanem obisku je Kralj in Cesar zapustil Livorno.

Zamenjava 4% devetletnih bonov

Rim, 1. jul. s. S kraljevim neketrom, objavljenim v današnjem službenem listu, da bi se pocenitile obresti večletnih zakladnih bonov, ki so v prometu, se dopušča posestnikom 4% 9letnih bonov, ki zapadejo 15. septembra 1951-XXIX, da lahko izvrše izmenjavo teh bonov v druge zakladne bone za nagrado, ki dajejo 5% obresti. Rok zapadlosti ostane 15. september 1951, prav tako tudi roki plačila zapadlih polletnih obrov na dan 15. marca in 15. septembra vsakega leta ter višina nagrad in vse druge določbe, ki se tičejo teh 9letnih, 4% zakladnih bonov. Ob zahtevi po zamenjavi teh bonov mora plačati lastnik 9letnih 4% bonov znesek 5.50 lire za vsakih 100 lir nominalnega kapitala. Namesto gotovine se bodo sprejemali tudi odrezki 4% bonov, ki zapadejo 15. septembra tega leta.

Ponovno odbiti sovražni sunki ob Kubanu

Tudi pri Dorogobužu so bili sovjetski napadi odbiti Uspelo čiščenje v zaledju vzhodne fronte

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 2. julija. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Ob kubanskem predmetu so se sovražni sunki zrušili v obrambnem ognju. Več krajevnih napadov pri Dorogobužu je bilo zavrnjenih, sovjetske čete pa z izgubo več sto padlih in ujetih vržene na izhodne postojanke.

V zaledju srednjega odseka fronte so oddelki SS in policije, ojačeni z enicami vojske in oddelki letalstva, uspešno zaključili velike čistevalne akcije. Razdejanih je bilo 350 bunkerjev in zavzeli 194 utrjenih taborišč za tolpe. Banditi so izgubili mnogo ljudi in velike množice orožja in materiala.

Pri napadu številnih angleških lovcov in bombnikov na nemški kanovci so pred nizozemske čete pomorske zaščitne enote in protiletalsko topništvo na prevoznih ta-

djah sestrelile 7 sovražnih letal. Ena naša ladja je bila poškodovana od bombnega zadetka.

Nad oba'nim področjem zasedenega zapadnega ozemlja so nemški lovci večerj sestrelili 4 nadaljnja sovražna letala.

S finskega bojišča

Helsinki, 1. jul. s. Finsko vojno poročilo pravi: V srednjem odseku bojišča ob ožini Aunus so Fini odbili sovjetski napad, ki ga je poprljo topništvo. Na bojišču vzhodne Karelije in sicer v odseku ožine Measvka so sovjetske čete napadle po siloviti topniški pripravi na štirih različnih mestih. Bile so so vselej odbite z izgubami. V severnem odseku istega bojišča in na bojišču ob Karelijski ožini so bili spopadi petrol. Finske letalske sile, ki so operirale v odseku Rukajarvi, so ponovno bombardirale in uničile dve pomembni sovražni oskrbovalnici.

Vsa vzhodna Azija proti Anglosasom

Azijski narodi v skupni borbi za neodvisnost od anglosaškega vpliva

Tokio, 2. jul. s. List »Nipon Simbune« objavlja uvodnik, v katerem poudarja, da je vsa vzhodna Azija danes združena, in piše, da se odločno oborožuje za končni spopad s svojimi tradicionalnimi sovražniki, Zedinjenimi državami in Veliko Britanijo. Tudi Indija, ki se dolgo ni mogla oboroževati, ker so jo v tem ovirali njeni britanski vladodržalci, je sedaj na pragu nove dobe, ki ji bo dala zaželeno neodvisnost. Prihod Candre Boseja je znak za 400 milijonov Indijcev, da zgrabijo za oržje. Bose se je takoj po svojem prihodu v Tokio obrnil na indijske rodoljube in jih pozval, naj se z orožjem upro, poudarjajoč, da je neodvisnost Indije brez bojev nemogoča. List poudarja nadalje, da se je britanski imperij v Indiji naslanjal na popolno razorožitev indijskega naroda in da so indijski rodoljubi naposled spoznali to politiko zasluževanja. Dva milijona Indijcev, ki žive izven Indije, se sedaj zbirata v eni sami volji, da zgrabijo za oržje pod vodstvom Boseja. Pričuje se, da se bo Indija prostovoljno uprla, čim se bo začel pohod teh rodoljubov. Istočasno pa jemljejo oržje v roke milijoni ljudi v Birmi, na Filipinih, na Kitajskem in v Tajju, da bi določili novi red v Aziji. Filipini, katerim je bilo v preteklosti onemogočeno, da bi dosegli neodvisnost zaradi trgovskega materializma Severne Amerike, se sedaj naglo organizirajo in oborožujejo za obrambo

svoje neodvisnosti, ki jo bodo kmalu tudi formalno dosegli. In tudi Birma naglo veča pod vodstvom Bamawa svoj vojni potencial. Taj pa je izločil britanski vpliv s silo, s katero razpolaga.

Kitajski komunisti

proti Čangkajšku

Nanking, 1. jul. s. Tukašnji opazovalci pripisujejo precejšen pomen obisku voditelja kitajske komunistične stranke Tajčena v Moskvi in ga spravljajo v zvezo z vedno večjim srčenjem komunističnega odpora v dveh severozapadnih pokrajinah Kitajske proti vladl Čangkajška. Po mnenju čungkingške vlade podpira ta upor kitajska komunistična stranka. Dozava se iz Čungkinga, da zaradi tega kitajski veleposlanik v Kremlju, Fupingčang, zelo pozorno zasleduje delovanje kitajske komunistične misije v Moskvi.

Upravna reorganizacija japonskih pokrajin

Tokio, 1. jul. s. Dozava se, da je vlada sklenila sklicati na izredno konferenco guvernerje prefektur, da bi jim pojasnila namene upravne reorganizacije pokrajin, kakor tudi preureditve industrije in povečanja proizvodnje. Te ukrepe je, kakor znano, nedavno sprejel na 82. zasedanju japonski parlament.

občine v Orvietu in predsednika konfederacije poljedelcev. Mesto je bilo v žalnih zastavah. Krste pokojnih so nosli skvadristi. Pogrebni sprevod je šel do stolnice, kjer so bili pogrebni obredi. Po zadušnici je škof blagoslovil trupla. Na trgu pred stolnico, ki je bila polna občinstva, je nac. svetnik Gavella izvršil fašistični poziv štirih žrtev.

Obisk italijanskih novinarjev na Slovaškem

Bratislava, 2. jul. s. Skupina italijanskih novinarjev, ki se mudi na obisku na Slovaškem, si je v spremstvu ministra Gasparja, šefa slovaške propagande, ogledala gorovje Tatro in se ustavila v Ružomberku, kjer je položila lovčev venec na grob Andreja Hlinke. Med potovanjem je novinarje sprejel minister za narodno obrambo general Paltos, ki je pozdravil italijanske goste in poudaril, da so Italijani v Rusiji preživeli svojo kri ob strani slovaških divizij v borbi proti skupnemu sovražniku boljševizmu. Potovanje se je zaključilo v Bratislavi. Skupina novinarjev je odpotovala v Italijo in jo ob slovesu pozdravil minister Gaspar, funkcionarji propagandnega urada in člani Kr. poslanstva.

Bollettino n. 1133

Sette velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 2 luglio 1943-XXI il seguente bollettino di guerra n. 1133:

Palermo è stata nuovamente bombardata questa notte dall'aviazione avversaria; tra i numerosi edifici danneggiati è il palazzo Reale; non ancora precisate le perdite della popolazione.

Le artiglierie contraeree hanno abbattuto 4 velivoli caduti uno a Romagnolo, due in mare a largo della stessa località, ed uno a nord di Sterracavallo.

Incursioni di minore rilievo sono segnalate su Catania e Cagliari; le batterie

della difesa distruggevano a Catania un velivolo.

In combattimenti impegnati con la caccia germanica due «Spitfire» precipitavano nelle acque di Malta.

Nota: A seguito dell'incursione del giorno 30, citata nel bollettino di ieri, sono stati ulteriormente accertati tra la popolazione di Palermo, 74 morti e 286 feriti. Le vittime causate alla popolazione della costa Calabra dello stretto di Messina, dall'azione aerea avversaria nella notte sul 30 giugno, ascendono a 10 morti e 36 feriti.

Vojno poročilo št. 1133.

Sedem sovražnih letal uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 2. julija naslednje 1133. vojno poročilo:

Sovražna letala so ponovno bombardirala preteklo noč Palermo. Med mnogimi poškodovanimi poslopji je tudi Kraljeva palača. Izgube prebivalstva še niso ugotovljene.

Protiletalsko topništvo je sestrelilo štiri letala, ki so padla eno v Romagnolo,

dve v morje v bližini istega kraja in eno severno od Sterracavallo.

Manjši letalski napadi so bili na Catanijo in Cagliari; obrambne baterije so v Cataniji uničile eno letalo.

V bojih z nemškimi lovci sta dva letali tipa »Spitfire« stirmoglavile v vodo pri Malti.

Pripomba. Po letalskem napadu 30. junija, omenjenem v večeršnjem poročilu, je bilo nadalje ugotovljenih med prebivalstvom Palermo 74 smrtnih žrtv in 286 ranjenih. Zrtve med prebivalstvom Kalabrijske obale pri Mesinski ožini zaradi sovražnega letalskega napada v noči na 30. junija znašajo 10 mrtvih in 36 ranjenih.

Barbarski letalski napad na Livorno

Livorno, 29. jun. Tukajšnje mesto je bilo večerj cilj drugega sovražnikovega naleta, ki je bil še silovitejši in groznejši kakor oni z dne 28. maja. Večerj jutraj je bilo v Livorno nenavadno živahno. Znak za poplaj je bil dan okoli 10.30. Znak so se seveda razbežale znatne množice ljudi, ki so prej nasplojevale ceste. Deset minut pred 11. uro so se res pojavile jate štirimotornikov, verjetno ameriških. Spuščale so se v strmoglavnem poletu iz velike višine nad mesto in začele metati bombe. To pot je sovražnik osredotočil svoje delovanje na oni del mesta, ki je bil ostal ob bombardiranju meseca maja razmeroma nedotaknjen, namreč na notranji del mesta. Ceste ob obali so bile manj prizadete, največ pa so trpele velike prometne žile v središču mesta in one, ki drže proti kolodvoru. Škoda, ki jo je povzročil nalet Američanov, je danes še nemogoče ugotoviti. Omejemo se samo na to, da naštejemo trge in ulice, ki so najbolj trpele: Ulica Magenta, Ulica Vittoria Emanuele, Trg Oberdanov, Ulica Lardarel, Ulica Gazzarini in Ulica del Fante. Bombe, ki jih je na slepo metal ameriški bes, so povzročile občutno škodo na poslopjih, ki nimajo prav nikakršnega vojaškega značaja. Tako je bila leva stran stolnice občutno prizadeta, poškodovane pa so tudi stara katedrala, cerkev sv. Antona, cerkev sv. Josipa, cerkev Usmiljenja in škofijski dvorec. Razen tega so bombe tudi nekoliko lažje prizadele zavetišče Giovannija Pascollija ter napravile več vrzeli v zidu, ki obdaja pokopališče dei Lupi. To pokopališče je v posebni časti pri livornskem prebivalstvu, ker se tu pokopavajo najbolj znane meščanske družine. Ogromno je število porušenih hiš, zelo mnogo jih je tudi tako poškodovanih, da se v njih ne more več stanovati. Pomozna akcijska oblasti in upravnih organov je pristopila takoj k delu in je bila zelo učinkovita. Grof Ciano, ki se mudi začasno v okolici Livorna, je prihitel v središče mesta še v teku napada. (Regime Fascista.)

Španska obsodba anglosaškega barbarstva

Tanger, 2. jul. s. Dnevnik »Marruecos«, oficijno glasilo španskega Maroka, objavlja na častnem mestu slike ene izmed glavnih cerkva v Neaplju in stolnice v Kölnu, ki sta bili hudo poškodovani po anglosaških letalih, in dodaja z vidnimi črkami tele besede: Prekletstvo nad omili, ki v zagonu barbarstva uničujejo lepoto in genjalne umetniške stvaritve, ki so nesmrtnne.

Nemški tisk o odpornosti italijanskega naroda

Berlin, 2. jul. s. Nekateri dnevnik objavljajo s posebno vidnimi poudarki datje izvirne člankov, ki so izšli te dni v glavnih italijanskih listih in ki so poudarili voljo italijanskega naroda po odporu in njegovo vero v zmago. Nemški listi poudarjajo neugnanega duha italijanskega naroda, ki je trdno odločen, da se vztrajno bori za svojo svobodo in svojo veličino, kar sta dve vrednosti, ki jih noben sovražnik ne bo mogel odvzeti. Bistveni odlomki so tiskani mastno, kakor tudi tisti, ki se mnašajo na velike težkoče, ki čakajo sovražnika, ko bo skušal izvršiti svoj nameravan napad na celino.

Bolgarski pravosodni minister v Zagrebu

Zagreb, 1. jul. s. Danes je bolgarski pravosodni minister dr. Konstantin Partov zapustil Zagreb, kjer se je mudil nekaj dni zaradi izmenjave ratifikacijskih listin sporazuma o pravosodni ureditvi med obema prijateljskima in zaveznikoma državama.

Švedske izgube na morju

Stockholm, 1. jul. s. Po uradni statistiki je švedska v prvi polovici tega leta izgubila zaradi vojne 23 ladij s skupno 69.000 tonami in 156 moških posadke. S tem so se izgube švedske od izbruha sovražnosti dalje povečale nad pol milijona tona in na 1.174 mornarjev.

Nemčija čaka

Ustaško glasilo »Spremnost« v Zagrebu objavlja iz peresa svojega rednega berlinskega dopisnika I. V. četrta naslednji članek:

Konec junija lanskega leta se je začela velika nemška ofenziva na vzhodnem bojišču, ofenziva, ki je bila usmerjena v dva pravca: proti Stalingradu in proti Kavkazu. Vsi znaki pred začetkom ofenzive, posebno pa podvigi po dovršenih operacijah na Krimu so pokazali, da se bo nemška vojska nadaljevala v smeri ofenzivnih operacij.

Dogodki na vzhodnem ter na ostalih bojiščih ob tem času letošnjega leta ne kažejo istega razvoja. Nihče ne izključuje možnosti iznenadjenja, toda tudi ne računa z njim, kakor je bilo to v lanskem letu. Nasprotno, danes govori vse v prilog tezi, da smo na obratni točki vojne, ki ne pomeni nemškega umika, vendar pa kaže drugačen način boja. Če bi hoteli z eno besedo označiti položaj in razpoloženje, ki se v Nemčiji kaže glede na mednarodne dogodke, bi mogli to označiti z besedo: čakanje. Z vojaškega vidika pomeni čakanje defenzivo. Toda če poleg vojaškega položaja upoštevamo še politično - gospodarske momente, s katerimi računa Nemčija pri ustvarjanju pogojev za zmago, tedaj defenziva izgubi značaj prepušćanja, pobude in uspeha nasprotniku.

Od stalingradske krize, ko se je Nemčiji in njenim zaveznikom posrečilo ustaviti sovjetsko prodiranje proti Evropi, se na mednarodnih bojiščih ni zgodilo nič takega, kar bi omajalo moč nemškega orožja. Podmorniška vojna se nadaljuje še vedno z velikimi potopitvami neprijateljskih ladij. Zadnji meseci so pokazali, da se je Angloameričanom posrečilo izboljšati obrambo proti podmornicam, vendar pa ne v toliki meri, da bi se lahko trdilo, da je nevarnost podmorniške vojne minila. Število nemških podmornic narašča ne samo po številu temveč tudi po kakovosti in tipih.

Britansko-ameriški napadi na Nemčijo in zasedene dežele so gnojno prizadele prebivalstvo in razne ustanove. Toda vojne s takimi napadi ni mogoče dobiti, kajti nemška industrija narašča in po izjavi ministra za oborožitev Speera se bo po vojni svet lahko na podlagi številke prepričal, da se je v zadnjih mesecih zaradi britansko-ameriških zračnih napadov na Nemčijo proizvodnja in oboroževalni industriji ne zmanjšala, ampak povečala.

Izguba severne Afrike v Nemčiji ni učinkovala kot izguba, ki bi pretresala moralno prebivalstva. S to izgubo so računali glede na pogoje borbe in posledica tega je bila, da so Nemci pridobili na času za ureditev evropske trdnjave.

Evropa ni Afrika, pogoji borbe v Evropi bodo drugačni kakor so bili v Afriki. Pokazalo se bo, če bo treba, da Afrika še ne pomeni sigurne poti v Evropo. Anglija, ki je v Evropi že imela zaveznike in svojo vojsko se navzlic temu, da jo loči od evropske celine le ozek preliv, ni mogla obdržati na evropski konfini.

Potemtakem nemški nasprotniki niso mogli doseči odločilnega uspeha. Nemčija, čeprav ni ofenzivna, se po Stalingradu in Kavkazu ni umaknila z nobenega področja, ki pomeni trdnjo oporišče za njeno vojaško moč. Nemčija v resnici čaka, kar vidi v tem znak svoje moči in je uverjena, da lahko čaka. Po izjavi ministra Götterba bo Nemčija na značne napade Angloameričanov tudi odgovorila, zaenkrat pa čaka. Vojaški činitelji Nemčije in javno mnenje sta prepričana, da bi se poskus vdora s strani Američanov in Angležev lahko spreminil v velik poraz za napadalce ter v zmago za Nemčijo. Če so v Nemčiji sploh računali z vojaškimi dogodki, ki bi letos imeli velik pomen, tedaj so se ti račun nanašali na invazijo. Vsek nepristranski opazovalec razmer v Nemčiji lahko ugotovi, da imajo Nemci ogromno in nečimjano zaupanje v obrambo za primer poskusa invazije.

Če kdo vpraša, kje se danes nahaja Nemčija in kakšni so izgledi njenih nasprotnikov v mednarodni borbi, je treba pri presojanju te zadeve vzeti vpoštev nemško orožje in zaupanje, kajti ta dva činitelja sta pri presoji tega vprašanja gotovo odločilnega pomena. Nasprotniki podcenjujejo te činitelje ter se pri svojih napovedih naslanjajo na izkušnje iz minule dobe. Videti je, da nasprotniki Nemčije še niso pozabili, da se je Nemčija okristila z izkustvi minule vojne in sicer kot država, ki je prav zaradi teh stvari vojno izgubila. Nemško orožje v rokah vojakov, katerim je zaupano in v rokah delavcev, ki ga izdelujejo, se danes ni spremenilo in tudi ne kažejo nobeni znaki, da bi se lahko obrnilo proti Nemčiji. Pogoji, ki so se v svetovni vojni pokazali za zaveznike Angležev in Američanov, danes niso več na njihovi strani. Čas

je danes zaveznik Nemčija. Nemčija pa pravi, da lahko čaka, ne da bi izgubila vojno. Odločujoči činitelji Nemčije so nedavno imeli manifestacijska zborovanja in predavanja, na katerih so sporečili zanimive številke o razmerju sil ter o pogojih, s katerimi velja računati glede na iztek sedanje vojne. Po njihovih izjavah je razmerje vojakov, vojaških priprav, vprašanje sirov in živil, stanje proizvodnje v oborožitveni industriji, vprašanje delovne moči itd. itd. — v prilog Nemčiji, ne pa proti nji. V tem je bistvena razlika med sedanjo in minulo svetovno vojno, to pa je tudi napaka, s katero nasprotniki očividno ne računa. Ko misli na konec sedanje vojne, Nemčija z zavezniki je v minuli vojni imela na svoji strani 136 milijonov ljudi, proti sebi pa 142 milijonov ljudi. Razmerje je bilo torej 1:10. Danes razpolaga Os samo v Evropi s 350 milijoni ljudi, Japonska pa še posebej z 850 milijoni, medtem ko imajo nasprotniki četrtno ljudi manj, to je 1.100.000 ali v številčnem razmerju povedano 9:11. Razmerje vojne sile Osi pa kaže še povoljnejšo sliko, kar odločuje v vojni ne samo število celokupnega prebivalstva, temveč še bolj odstotek mobiliziranih in kakovost vojakov. Razmerje delovnih sil na obeh straneh je 380:536 v korist zaveznikov, toda stvarno ne odgovarja razmerju 4:5. Trdijo, da je namreč v prvi vrsti upoštevati kakovost Evrope, njegovo delovno sposobnost, kakor tudi dejstvo, da prav Evropa predstavlja zaprt gospodarski prostor z izbornimi prometnimi zvezami in z dobrimi klimatskimi pogoji. Vsek evropski delavci lahko dela kjerkoli na evropski celine, za delavce izven Evrope pa se to ne more trditi.

Blokada se je pokazala za dvorezni meč. Evropa je sicer ostala brez mnogih predmetov iz prekomorskih dežel, zato pa si je pomagala z avtarkijo, ki se je pokazala kot zelo soliden pripomoček v vojni, ko je vojnočela se država izpostavljena največji nevarnosti. Po drugi strani pa sta Anglija in severna Amerika izgubili mnogo tržišč in sicer v prostoru, ki ga je popeljal nadzorovala Evropa. Za nasprotnike Nemčije je s tem nastala škoda, Nemčija pa blokada le ni zlomila. V Nemčiji, ki je bila pred vojno odvisna od uvoza, je danes dovolj premoga, železa, nafte, masloč, mesa in moke. Nemška industrija in prehrana sta zagotovili do konca vojne z drugimi proizvodi, tako da se podobne težave celo v izvennemških državah rešujejo po nemškem vzorcu. Nemčija je z zasedbo potrebnih področij na vzhodu, s svojo organizacijo ter smoteno porazdelitvijo rezerv ter umetno proizvodnjo mnogih predmetov ustvarila položaj, kakršnega si nista mogla ne Anglež ne Američan pred sedanjo vojno resno predstavljati.

Tudi delovna sila ki je vse to pomagala pretvoriti v vojne pripomočke, ni v sedanji vojni nezadostna, kakor se je to primerilo v minuli vojni. V svetovni vojni je 1.1918. število delavcev v Nemčiji padlo od prvotnih 17 na 13,6 milijonov. Danes ima Nemčija 28,1 milijon delavcev, medtem ko jih je imela še pred nedavnim časom 24,6 milijonov. V tem številu niso zapodeni vojni ujetniki.

Ta delovna sila je samo v mesecu maju letošnjega leta izdelala šestkrat toliko potrebščin, kakor je znašala povprečna mesečna proizvodnja 1.1941. Orožja je bilo izdelanega šestkrat več kakor 1.1941., največji prirastek pa kaže izdelava oklopnih voz, katerih so v nekem mesecu 1.1943. izdelali več nego v cellem letu 1941!

A to so le nekatere številke. S katerimi niso računali nasprotniki in katere Nemčija danes lahko prosto objavi ker smatra, da gre do nje v prid. S podobnimi možnostmi in pogoji, ki so važni za nadaljevanje vojne, računa Nemčija tudi letos.

Kakor v svetovni vojni, stoji Nemčija tudi danes globoko v ozemlju svojih vojnih nasprotnikov, obvlada gospodarsko vso Evropo ter ima mnogo sil svojega orožja in vojaštva, poleg tega pa razpolaga z zaupanjem svojega prebivalstva, katerega v minuli vojni ni imela. Zaradi tega Nemčija čaka in nadaljuje vojno na način, katerega nasprotniki niso predvidevali. Predpostavka, da Nemčija lahko dobi vojno samo od ofenzivo, zlasti z bliskovito vojno, se je pokazala za zgrešeno. Pogoji vojne so danes na splošno drugačni kakor so bili v svetovni vojni, celo drugačni, kakor so bili v začetku sedanje vojne. Tako sodi o stvari tudi sam minister Götterba, ki označuje današnje stališče čakanja kot znak nemške moči. Vojna se je ne le časovno, ampak tudi dimenzionalno razširila. In v tej vojni odločujejo danes povsem drugi činitelji, kakor v jeseni 1939. Zaradi tega so potrebni za vojno tudi drugačne žrtve in drugačni napori, katere mora upoštevati tisti, ki hoče vojno dobiti.

Nova taktika v pomorski vojni

Nemški strokovnjaki pripravljajo novo orožje za uspešno nadaljevanje atlantske bitke

Berlin, 2. jul. Ne da se zanikati, da število potopitev sovražnih ladij pod nemškim podmorniškim orožju v preteklem letu ne vzdržuje primerjave s potopitvami v mesecu juniju leta 1942 ali v prvih mesecih leta 1943. Zmanjšanje po podmornicah potopljene tonaže se zdi precej občutljivo, zlasti če se vzame za primerjavo srečnejša doba dramatičnega lova, ki se je na vseh morjih sveta začel še istega dne, ko sta Velika Britanija in Francija napovedali Nemčiji vojno. Čemu je treba pripisati dejstvo, da dosega bitka, ki jo z junako vztrajnostjo vodijo nemške podmornice proti angleško-ameriški plovbi, v zadnjem času slabše uspehe?

Med raznimi razlagami o postopnem upadanju potopitev od preteklega aprila dalje se zde tri sprejemljive, ker niso v nasprotju z logiko in ki so pripisovale zmanjšanje pomorskih izgub Angležev in Američanov vremenskim razmeram, ki vladajo splošno na Atlantiku, nadalje zredčenju konvojov in naposled uporabi novih zaščitnih sistemov za ladje odnosno odkritju novega protipodmorniškega orožja. V bistvu pa nobena izmed teh tez ni bila povsem v skladu s stvarnostjo.

Danes lahko na osnovi podatkov, ki jih skrajno sporadno objavlja Nemčija, ugotovimo, da so se uspehi podmorniške vojne v zadnjem četrletju sicer znatno zmanjšali, da pa je treba to pripisati več činiteljem, med katerimi gre precej veliki pomen ojačenju sovražne obrambe. O tem vprašanju piše najnovejša številka revije »Das Reich«, ki podaja v članku visokega oficirja nemške mornarice nekaj zanimivih odkritij. Pisec opozarja najprej na zaščito sovražnih konvojov, ki je bila zaupana skoraj izključno lahkim pomorskim enotam. V drugi fazi so Angleži in Američani začeli

koj v napad, še prej pa po radiu javi najbližnjim rušilcem navzočnost sovražnika. Opozorjene enote takoj napadejo in skušajo preprečiti podmornicam, da bi prebile zunanji obrambni pas.

Ob straneh konvoja na odprtem morju pa krožijo letala daljšega izvidništva, katerih namen je, da prisilijo podmornice k potapljanju, pri čemer javljajo obenem konvoju nevarnost. Čim sprejme konvoj obvestilo, spremeni smer plovbe tako, da je ta nasprotna plovbi podmornice, ki je pod vodno površino in ne more zaradi tega razvijati velike brzine in tudi ne uspešno zasledovati ladij, da bi jih napadla. Ta metoda obrambe, ki je v tem, da se skušajo podmornice prekositi v brzini, pa se ne pokaže učinkovita v primeru, ko podmornice napadejo v množicah. Delu takšne jate podmornic se veslej posreči približati se zunanemu pasu rušilcev in tedaj pride občasno do ostre borbe, v kateri ima vso prednost sovražnik. Rušilci so namreč opremljeni z idrofoni, ki so zelo izpopolnjeni in s katerimi je mogoče ugotoviti celo podmornico, ki plove brez ropota. Skratka, podmornice se ne morejo več zanašati na to, da so nevidne, in se morajo boriti proti poslednjim izumom obrambne tehnike. Proti tako organiziraniemu konvoju je akcija ene same podmornice ali eskadre podmornic nenavadno težka. Samo cel jati podmornic se lahko posreči, da prebije zaščitni pas in odvzame torpeda proti tovrstnim ladjam.

Da bi se bolj povečal donosnost letalskega izvidništva, se je sovražnik zatekel k zvijači, o kateri doslej še ni bilo nič znanega. Ko so namreč Anglosasi ugotovili, da prevelika brzina štirimotornih letal škodi opazovanju, so zgradili počasnejša letala. Razen tega uporabljajo elikoptere, nova letala, ki lahko pristanejo na sorazmerno majhnih površinih, se lahko na mestu dvignejo v zrak in lahko obične na dolocenem mestu.

Lahko bi torej rekli, da ne gre toliko za novo orožje in nove iznajdbe za zaščito konvojov, temveč samo za razširjenje obrambnih metod, ki so se že uporabljale v prejšnjih fazah podmorniške vojne. Bilo bi pa ne smiselno misliti, ugotavlja pisec članka, da so sedanji uspehi Angležev in Američanov definitivni. V vojni je tako, da elihemum izumu odgovarja nov izum. Nemška poveljstva in nemški strokovnjaki proučujejo sedaj novo taktiko in novo orožje, ki naj bi se uporabljalo v atlantski bitki, in tu nihče ne dvomi, da bo Nemčija prej ali slej zopet pridobila premoč na najbolj kočljivem področju sedanjega ogromnega konflikta. (»Il Piccolo«.)

Menjava straže

PARIZ, 2. jul. S. V svetlišču padlih pri Zvezi borbenih fašistov je bila v smislu navdila Tajnik stranke izvršena menjava straže med odhajajočim Zvezim in tajnikom Marijem Macello in novim Zvezim tajnikom Antonio-om Balliem. Resnega obreda so se udeležili prefekt, zvezni direktorji, zaupniški ženski fašisti in zastopniki Zvezne vojske in vojnega revolucionarja. Zvezni tajnik je podal poročilo o doseganem delovanju. Nato so bili polnočni lovorjevi venči. Slvesnost se je otvorila in zaključila s pozdravom Duceju.

TRAPANI, 2. jul. S. Davi je bila v navzočnosti nadzornika Stranke za Sicilijo in prefekta pokrajine izvršena v Liktorskem domu menjava straže med zveznim tajnikom Savorgnanom, pozvanim v Verono, in novim zvezim tajnikom Vignotijem. Po izmenjavi straže je nadzornik PNF podal poročilo pokrajinskim hierarhijam trapanskega fašista.

Patriotizem italijanskih kmetov jakih delavcev

VERCELLI, 1. jul. S. Danes je prisel samokaj predsednik konfederacije poljedelskih delavcev nac. sveta k Bignardi, ki se je po svojem prihodu najprej poklonil v svet šeu padlih fašistov in pred spomenikom padlih, nakar je obiskal krepčevalnico, kjer so se zbrali poljedelski delavci, ki so ga sprejeli z zavdušenim vzklizanjem Duceju. Neka žanjica je predstala vdanostno izjavo Duceju, odgovoril pa ji je ob velikem navdušenju dr. Bignardi. Popoldne je predsednik konfederacije obiskal razne kmetije, kjer je povsod ugotovil vsakega domovinskega duha poljedelskih delavcev, zlasti pa delovnih žanjk, ki so ponosne, da so v tem trenutku na čelu v pogledu narodne proizvodnje. Predsednika konfederacije so povsod sprejeli s toplimi manifestacijami Duceju in z zagotovili neporušne vere v zmago.

Poletne kolonije GIL-a

RIM, 1. jul. S. Zvezno poveljništvo GILA v prestolnici pripravljajo po Ducejevih navodilih, kskor v prejšnjih letih, organizacijo poletnih kolonij, ki bodo sprejele mladeniče, potrebne zdravljenja, pri čemer se bodo v prvi vrsti upoštevali sinovi borec, vpočidancev pod orožje, skvadristov in starih fašistov. Razen tega bo isto poveljništvo v pravilnem pojmovanju svojega po:pornega dela izpopolnilo vse službe poletnih kolonij, tako onih, ki bodo pod njeno neposredno upravo, kakor tistih, ki jih bodo organizirala posamezna poveljništva GILA in fašija v pokrajini. Ze doslej se je skušalo vse potrebno pripraviti od izbire izvežbanega oseba do voditeljev in nadzornic in predpisanega zdravniškega pregleda. Zvezno poveljništvo je oredilo otvoritev 120 olo:terapskih kolonij pri vseh poveljstvih GILA v pokrajini, katerim je zvezno poveljništvo zagotovilo finančno, organizacijsko in vsa ostala pomoč.

Turška princesa

žrtev letalskega napada

Atene, 2. jul. S. Ameriška letala so napadla in obstreljevala s strojnimi palami podnevi neko kopališko mestce v bližini Aten. Na obali je bilo prav telaj vse polno kopalcev. Beležijo 38 mrtvih žrtev in 50 ranjenih, med njimi številne žene in otroke. Med žrtvami je tudi turška princesa Fareddis, ki je bivala v Atenah.

Sprejem diplomatov

v Buenos Airesu

Buenos Aires, 2. jul. S. General Ramirez je v beli dvorani vladne palaše sprejel vsa diplomatska zastopstva, akreditirana v Buenos Airesu. Pri sprejemu je bil narvo: tudi podpredsednik admiral Suelro, član vlade in nadškof Buenos Airesa kardinal Copello.

Gospodarstvo

Pomen štednje za financiranje vojne

O priliki proslave 125letnice obstoja Berlinske hranilnice je nemški gospodarski minister in predsednik Reichsbanke dr. Funk razpravljajal o problemu varčevanja v vojni. Navezal je na svoja izvajanja, ki so bila objavljena v mesečniku akademije za nemško pravo (glej »Jutro« od 23. junija 1943). V svojih izjavah je navedel predvsem razloge, zaradi katerih mora nemški narod varčevati. Nikoli ni mogoče državnih izdatkov v vojni v celoti kriti z davki. Če bi to skušali doseči, bi moralo biti obdavčenje tako rigorozno, da bi posamezniku ostalo le toliko, kar rabi za najnujnejše življenje. Vsaka prizadevnost in iniciativnost bi bila umrtničena. Danes dobi vsak Nemec enako količino kruha in tudi druge življenjske potrebščine so racionalizirane. To je v vojni potrebno in pravilno. Vendar ni mogoče ta sistem razširiti na vse vrste potrošnje, kar bi pomenilo, da se nemški človek komunistira ob neupoštevanju vseh vrednot osebnosti. Zato pa bodo z davčno-političnimi ukrepi posebno zajeti vsi oni, ki navzlic ponovnim opozorilom odtegujejo regularnemu denarnemu in kapitalnemu prometu in s tem zdravemu financiranju vojne denarna sredstva. Tako postopanje proti tako imenovanim »lovcem stvarnih vrednot« ustreza brez dvoma zdravemu narodovemu instinktu, kar prihaja vedno tudi do izraza v dopisih frontnih vojakov.

Nemški narod s svojim varčevanjem vedno znova in vedno bolj prepričevalno dokazuje svoje zaupanje v narodnosocialistično vodstvo države in gospodarsko politiko. Ta pomoč varčevalca pri financiranju vojne ima samo ob sebi umevno konsekvenco: država, ki dobi tako na razpolago prihranke nemškega naroda, prevzame obenem dolžnost, da nemškemu narodu ohrani vrednost prihrankov. Zato je nepremakljiv cilj nemške finančne in gospodarske politike stabilnost nemške valute. Ta cilj bo Nemčija zasledovala v vojni, kakor tudi v miru, in sicer s preizkušanimi sredstvi kontrole cen in mezd, dirigiranjem proizvodnje in potrošnje, z racionaliziranjem vseh važnejših potrošnih dobrin, z davčnimi ukrepi, z dirigiranjem denarnega in kapitalnega trga in s kontrolo investicij in emisij na kapitalnem in denarnem trgu. V tej zvezi je dr. Funk svaril pred tesariranjem denarja. Ni izključena možnost, da bo država z onimi, ki tesarvirajo denar, v davčnem pogledu enako postopala kakor z onimi, ki lovijo stvarne vrednote. Vrednost prihrankov se mora tudi zaradi tega ohraniti, ker izvirajo ti prihranki iz majhnih in srednjih dohodkov in iz vrst srednjega stanu. Oni, ki varčuje v sedanjem času, bo imel po vojni dvojno možnost; lahko bo užival sedove prištedenega kapitala, ali pa si bo za prištedeni denar kupil, kar potrebuje, in to ceneje, kakor bi to mogel danes.

Emisija državnih obveznic v Nemčiji

»Frankfurter Zeitung« prinša, sklicujoč se na članek dr. Bernharda Benninga v časopisu »Bankwirtschaft« zanimiv članek o vojnih emisijah državnih posojil v Nemčiji, v katerem navaja med drugim naslednje:

Tudi oni, ki se bliže ne peča z zamo:tanimi vprašanji financiranja vojne, spozna na prvi pogled bistveno razliko med nemško finančno politiko v prejšnji in sedanji vojni. V prejšnji vojni je Nemčija vsa leta z živahno propagando pozivala prebivalstvo na vpisovanje vojnih posojil, medtem ko danes pozivanje na vpisovanje vojnih posojil ne igra večje vloge. Zato se propaganda na področju financiranja vojne tem bolj obrača akcijam za varčevanje in za štednjo s surovinami. Po pravici se označuje sedanji nemški način financiranja vojne kot način brez šuma. Če se država ne poslužuje močne propagande za nakup državnih obveznic, nima to za posledico manjši dotok sredstev, kakor bi znašal ta dotok pri živahni propagandi, temveč ima za posledico le to, da si država po drugi poti preskrbi potrebna denarna sredstva.

Z napredujočo vojno je v vedno večjem obsegu v naprej do:čen obseg denarnih sredstev, ki ostnejo proizvajalcu in potrošniku ker jih ne more porabiti za investicije ali za potrošnjo. Oni, ki mu ostane, ima le omejeno možnost izbirati način naložbe tega denarja. Na področju vrednostnih papirjev pridejo v poštev skoro le državne obveznice, ker so vse druge emisije skrajno omejene in je tudi omejena možnost nakupa ostalih vrednostnih papirjev iz druge roke. Če pa ne kupi vrednostnih papirjev, ima samo možnost, denar naložiti v denarnem zavodu, ki dobljena sredstva naloži v državnih vrednostnih papirjih. Hranilnice nalagajo svoja sredstva predvsem v dolgoročnih vrednostnih papirjih, banke pa v kratkoročnih.

Temu načinu financiranja je pripisati, da ima v sedanji vojni zadolžitve v večji meri značaj kratkoročne zadolžitve. Velika Britanija in Anglija se morata v mnogi večji meri kakor Nemčija posluževati propagandnih sredstev za emisijo državnih posojil in skušata z izdajo raznih vrst obveznic ustreči naloženim potrebam prebivalstva. Tako navaja dr. Benning, da je v Nemčiji v letu 1942 odpadlo od celotne nove zadolžitve na fundirani dolg 40,9%. V Veliki Britaniji pa 84,8%. Oba raz:na financiranja, kratkoročni kakor tudi dolgoročni (fundirani), ima svoje prednosti in svoje slabosti. Anglija in Amerika nista v stanju izvajati kontrole potrošnje v taki meri, kakor obstoja v Nemčiji, zato sta prisiljeni skrbeti, da se z izdajo dolgoročnih obveznic trajno absorbira odvečna kupna moč Nemčija pa je organizacija proizvodnje in potrošnje izvedla tako popolno, da se lahko poslužuje prednosti kratkoročnega financiranja brez šuma. Nevarnost, da bi prosta kupna moč utvarjala črne borze in bi zrušila stabilnost cen, je zaradi tega v Nemčiji neprimerno manjša kakor v Angliji in Ameriki. Financiranje na kratkoročni podlagi je vrh tega cenejše kakor financiranje z izdajanjem dolgoročnih obveznic.

Tudi nemška finančna politika ne pušča v nemar vprašanje, v kakšni obliki se razvija varčevanje v vojni, kar je pokazala z uvedbo železne štednje za delavce

in nameščence in z vezano naložbo odvečnih denarnih sredstev podjetji. Vprašanje konsolidacije kratkoročne zadolžitve bo morda v povojni dobi dobilo večji pomen kakor v sedanji vojni, ko zahteva mehanizem financiranja vojne vrhu tega, da obstoja na trgu znatna likvidnost in ko vojni ukrepi dirigiranja gospodarstva in potrošnje ne dopuščajo, da bi prišli do veljave pomisleki glede takega načina financiranja.

Gospodarske vesti

— K bolgarskim ukrepom za omejitve obtoka bankovcev. Ze večeraj smo poročali, da je bolgarska vlada izdala naredbo, po kateri se vzamejo iz prometa bankovci po 1.000 in 500 levov stare emisije. Zamenjava bo trajala do 20. septembra in bodo imetniki teh velikih bankovcev prejeli 60% zneska v bankovcih po 500 levov, za ostalih 40% pa bodo prejeli 3% zakladne bome, ki dobijo značaj zakonitega plačilnega sredstva. Po izdani naredbi smejo vrhu tega državni in zasebni denarni zavodi, kreditne zadruge in Poštne hranilnice pri zneskih do 20.000 levov izplačati največ 10.000 levov v bankovcih in kovancih, ostanek pa morajo izplačati v omenjenih 3% zakladnih bonih. Pri izplačilih preko 20.000 levov pa se sme izplačati v bankovcih in kovancih le polovica, največ pa 50.000 levov. Plače in mezde se smejo tudi v bodoče izplačevati v gotovini. Dobroimetja inozemskih posla:ništvev in diplomatskih predstavništvev so od gornjih predpisov izvezta. Bolgarska Narodna banka je bila z naredbo pooblašćena, da po potrebi izplaća večje zneske v bankovcih in po lastni uvidenosti vnovči zakladne bome tudi pred zapadlostjo. Take izjeme pa so dopustne le po sk:ni presoji prositeljeve potrebe po gotovini. Brezgotovinski plačilni promet z novo naredbo ni prizadet. Iz komentarjev bolgarskih listov je razvidno, da so navedeni ukrepi v prvi vrsti naperjeni proti vojnim dobičkarjem in onim, ki se pečajo s črno borzo ter se izogibajo plačilu davkov in premoženjske od:aje. Prav ti so imeli tesarvirane znatne količine velikih bankovcev in so bili z novimi ukrepi najbolj prizadeti. Po objavi naredbi, ki so prišle docela nepričakovano, so skušali, da bi se čimprej znebili velikih bankovcev. Zato je trenutno nastopilo v Sofiji pomanjkanje bankovcev izpod 1000 levov, kar pa je trajalo le nekaj dni. Danes nihče več ne zamenja bankovca po 1000 ali 5000 levov, tako da je imetnik takega bankovca prisiljen predložiti ga Narodni banki v zamenjavo.

— Banka za Koroško prevzame poslovanje zavoda Kreditanstalt Bankverein v Kranju in na Bledu. Te dni je bil v Celovcu izredni občni zbor Banke za Koroško, ki je odobril predlog za povišanje delniške glavnice od 1 na 3 milijone mark. Kakor smo že poročali, bo služilo to povišanje glavnice izvedbi sporazuma, po katerem bo v okviru ukrepov za racionalizacijo bančnega poslovanja Banka za Koroško prevzela podružnice zavoda Kreditanstalt Bankverein v Celovcu, Beljaku, v Kranju in na Bledu.

— Dobra oskrba Španije s tekstilnimi surovinami. Španski nacionalni tekstilni sindikat je podal pregled o oskrbi španske tekstilne industrije s surovinami, iz katerega je razvidno, da se je v Španiji lastna proizvodnja volne v zadnjih letih tako povečala, da uvoz volne iz inozemstva ni potreben. Španija lahko volno celo izvažata in je ta izvoz v letu 1941 dosegel 9185 metrskih stotov v vrednosti 23 milijonov zlatih pezov. Španija ima med vsemi evropskimi državami največ ovac. Na ovčevreji sloni vsa španska oskrba z volno in tudi izvoz volne, ki zavzema tretje največje mesto v španskem izvozu. Vojno izvažata Španija predvsem v Portugalsko, ki se ne more več oskrbovati iz Anglije. Tako si je Španija po 100 letih znova pridobila portugalski trg, ki ga je prej obvladala Anglija. Glede oskrbe z bombažem na podaja tekstilni sindikat enako zadovoljivo sliko. Z južnoameriški državami je sklenjeno dobava 50.000 ton bombaža, tako da je podana oskrba za pol leta. Ladje z bombažem prihajajo po narčtu v španske luke.

Prodaja mesa

na odrezek 109

Pokrajinski prehranjevalni urad sporoča, da bodo potrošniki lahko dobili jutri, 3. julija, pri svojih mesarjih na odrezek 109 juljskih žviliških nakaznic, izdanih od mestnega poglavarstva v Ljubljani, po 100 gramov govedine. Zavodi, ki prejema:jo racionalizirana živila na posebna nakazila, morajo predložiti mesarjem potrdilo mestnega preskrbovalnega urada. Delitev se bo pričela jutri ob sedmih.

Pospeševanje poljedelstva v Turčiji

Carigrad, 2. jul. S. Na reki Selhan je bila otvorjena zatvornica, ki omogoča namakanje več tisoč hektarjev zemljišća. Minister za javna dela je ob tej priliki imel zelo ugodno sprejet govor. Prebivalstvo vse pokrajine je proslavilo dogodek kot začetek nove dobe blagostanja za poljedelstvo na vsem tem ozemlju.

ALBA DE CESPEDES:

„NAZAJ NI POTI“ junijski roman DK

Knjiga je od začetka do konca pisana z osvaja:jočo, lahkotno, svežo virtuo:znostjo, z ostroumnim psihološkim opazovanjem in z jasnim etičnim občutjem. Roman nam odkriva ne le zanimiv pisateljski temperament, temveč tudi tisto, kar bralci zmeraj instinktivno išćejo: slikovit svet in skupino ljudi v vrtnicu življenja in usode.

V podrobni prodaji so dobi roman »Nazaj ni poti« v knjigarnah in upravi naših listov. Broširani izvod velja 13 lir, vezani pa 28 lir.

Ing. Franc Urban:

Naša rodbinska in hišna imena

Ime Skopce lahko pomeni skopuha, stisnjena, ki se v drugim ničesar ne privoščiti; pa tudi skopljence, evnuha; dalje pravijo Skopce železni pastir, ki jo nastavljajo za lov na večje živali; končno je skobec ime ulove. Ime je dala našim Skopcem najbrže njihova prevelika varčnost.

Slamnik pomeni znano pokrivalo in slamnjak — slamnico. Pa tudi Slamnjak je naše ime.

Slednik pravimo psu, ki sledi ali vodi po sledi. Sledniki so tudi pristaši koga, kake stranke. Od tod menda ime Slednik.

Sleme je naše ime in pomeni pač sleme, vrh pri ostrejšu ter samo vrhnjo gredo, na kateri slone in se sklepajo lemezi. Pri statvah imamo sleme in tudi pri lesenih stikalnicah za grozdje in sadje pravijo tako vrhnji gredi. Kadar pokrijemo razstavke žita po njivah z vrhnjim snopom tako, da ta pokriva njihovo pokonci postavljeno klasje kot nekaka streha, pravimo temu vrhnjemu in pokrivačnemu snopu: sleme. Tega razkličimo in povežemo na ostale snope, toda s klasiem nizdol. Sleme imamo pri hrih in gorovju in od tu je dobil najbrže svoje ime Sleme.

Slivnik je vrt s slivami. Sadovnjak pa je sploh vsak vrt s sadnim drevjem. Slivar je prekupevalec s slivami, pa tudi sadni škodljivec ima to ime.

Slobodnik je bil svoboden kmet, ki ni bil podložen gospodini.

Smetanik pomeni latvico, posodo za smetano, pa kruh vmesen s smetano. Smetaniki (smetaniki) so cmoki s smetano.

Sokač je ime za kuharja, ki kuha sok (močnik), pa tudi razne boljše blagodati v soku, na primer goveji jezik v soku (in der Sauce), zraven hrenov sok (ne: zos) ali hrenova omaka.

Srčnik je lepo naše ime, ki bi pomenilo srčnega človeka. Tesarji pravijo glavnemu stebri pri stogu, ostrejši ali drugod srčnik.

Srednik pomeni srednjak — sredine na roki, pa srednji zob ima tudi to ime. Pri dnu sode imenujemo srednjo dugo srednjak in pri njivah prav tako srednjo leho. Naši Sredniki so menda tudi bivalji kje v sredi.

Stanar je ime za pastirja v planinah, ki prebiva v stanu.

Stavbar je naše ime, katerega pa ne kaže razlagati.

Kje so stanovali Stenovci, Stegnar, Suhadolnik nam ni treba praviti, že imena povedo. Stražar je bil lahko stražnik, ki je stražil, ali pa prebivalec iz kraja Straže.

Strojnik je zelo lepo naše ime, ki pa nima svojega izvora od strojnikov — masinstov, ampak pomeni strojarja, ki kuha stroji. Pa čevljarji imajo svoj čevljarjski nož — strojnik. Naši Strojniki so bili očitno nekdanji strojarji.

Steska pravijo vodovodnemu jarku ali tudi jezu (zbiralniku) nad mlino, kjer se voda zbira v steski, preden teče po rakah na kolesa.

Pogrešil sem, ko sem nekje zapisal, da nimamo nič svetnikov. Svetec pomeni svetnika, pa Svetina je tudi naše ime, ki pomeni svetinjo — svetinjsko ali pa tudi relikvijo.

In tudi Stvarniki so pri nas, seveda vsega mogočnega med našimi stvarniki ni nobeden.

Šumper ima ime po šumporju — žveplu.

Dobri in prijetni naši znanoci so: Štrkelj, Špeh, Špehar — trgovec s slanino, pa tudi živali (hrošč in prešič špehar), Šumar (Schumer, Zumer), Škafar, Šolar, Šetina, Šetince (Šetine), Šator (Schater, Šoter), Šivavec, Šivec — šivar — čevljar, Škof, Štor, Šustar — čevljar ali hrošč, Ščetar, Škrinjar, Škripac — goslač, Šlibar, Šlibar, Škoda, Šilec — malo šilo, Šilar — izdelovalec šil.

V naši zgodovini je po pravici spoštovano ime Šubica. Hrvati so ponosni na svojo izumrlo plemiško rodbino tega imena, toda nič manj odlične plemiške umetnosti in duha nam je dala naša slikarska rodovina Šubicev.

Ime najbrže prihaja od izraza šuba, šubica — šavba (Savbah), ki je ponašen izraz iz nemškega in pomeni kožuha, kakršnega so nosile zlasti ženske, pa pomeni tudi kratko kmečko suknjo, obisto s kožuho.

Tudi ime Šubelj ima izvor po tuji osnovi; šubelj pomeni neko vrsto klobas.

Sulek (Šuljek) ima ime po šuljku, šulju ali šuljku; izraz pomeni odrezek drevesnega debla — čolo. Pa imamo imena tudi s to zadnjo osnovo.

Štrekelj, Štekelj in tudi Štrekelj se naša imena, ki izhajajo iz istega korena. Štrekelj je štor, štreclj, kadar poskakamo manjše, drobnejše drevo. Pri večjem, debelejšem je to štor.

Nekdaj so bila vrata hiš in stanovanj malo drugačna, ker so jih delali na drugačnih principih. Imela so spodaj in zgoraj poseben čep, stožer v podobičji, ki so ga imenovali štekelj, štrekelj, in okoli tega so se vrata vrtela. Ta čep, štekelj, štrekelj je bil prvotno lesen in se najbolj podoben štreklju, malemu drevesnemu štoru.

Seveda se je ime za take čep preneslo tudi še drugam. Vreteno ali gredelj, ki nosi mlinsko, vodno ali tudi kakšno drugačno kolo, teče v svojem ležaju na posebnih čepih, štekljih ali štrekljih, imenovanih podobno, kakor je to bilo pri vratih. Šteklje, štreklje imajo kinkezi ali kinpeži, rudarski in podobni vozilci (hunti), pa na osnke pri vozovih se je razširil ta izraz, dalje še na vsako čepu podobno ost, na primer pri palici imena železna spodnja (okovana) ost ime štekelj. Od tod tudi ime štekljar — berač, potepuh, kdor navadno nosi z velikimi ostrimi okovane palice, ki so same dobile ime štekljaka.

Kaj ni morda Štrbenec (Štrbene) drugo ime za našega kleparja, ker štrbenca — kleplje. Ali pa je ime nastalo, ker je imel kdo značilno hojo.

Škodlar je bil nekoč važen rokodelc, ki pa je pri nas že popolnoma izginil.

Štupnik, Štupica in Štupar nam povedo, od kod so se naši ljudje preskrbovali z razno »štupo« (popper, disave, zdravila in razni praški) — namreč od štuparjev, prodajalcev takšnega blaga v prahu. Izraz je sicer ponašen in po jezikovnih korenih za takšne blagodati bi sodili, da so opravljali te kupčijske posle tuji trgovci med našimi ljudmi in najbrže dobro služili. In naš jezik nam pove še več o teh trgovcih — kramarjih: nosili so svojo štupokramo pač štupo-ramo — štupo na rami.

Drugo tako zanimivo ime je Štrifot, ki pomeni štrifot ali štrifot pri platnu ali drugačem blagu. Štrifot ali štrifot je tedaj vstritna — vstrina, obroba proga, pas ali smuga pri platnu in drugih tkaninah. Največkrat je ta smuga, proga tudi drugačne barve ob robu. Kakor bi se nam zdel sedaj izraz nekam čuden in tuj, pa je vendar naš, ker pove, da je blago štrifotno ali vstrinno — pasovito, v pasovih tkano.

Štrifot pomeni pri tkalcih, vrvarjih in predicah oni košček lesa, na katerega navijajo nit, prejo, vrvice (napšek: špala).

Nič manj lepo in zanimivo ime ni Šiška. Po hrašju in cerovju pozna vsak podeželski

otročje šiške, ker jih nabirajo za svoje igranje namesto v mestih običajnih kamnitih frnikol. Kajpada nabirajo šiške tudi radi predelave za razne obrtne in tehnične namene.

Izraz šiška pomeni pa vsako grbasto vzpetino, izrastek, ki je podoben šiški. Na koncu držaja pri cepcih imamo kakor oreh veliko bunko z zarezo, kjer je cepce navzven z gožo na držaj. Temu pravijo šiška. Pri gležnju na nogi imamo bunkasto vzbočeno in šiški podobno kost, ki ji pravijo šiška. Udari sem se na šiško, pove toliko, kakor udaril sem se na gležnjevo kost na nogi.

Pa ne samo za bunkaste vzbokline nam rabi izraz šiška, ampak celo za njihovo nasprotje, za vdolbine, v katere se prilaga in giblje kakšno šiskasto telo. Pri mlinskih se vrta v šiški (Zapfenlager) štekelj vretena ali gredlja, ki nosi vrhnji in vrtni se mlinski kamen — vrhnjak. Pa bi menda za »Zapfenlager« kar s pri-

dom obdržali izraz šiška ali vsaj šiskasti ležaj (ležišče). Seveda je izraz šiška tudi oznaka za ponvičasta ležišča — ponvice za kosti pri okostjih (Gelenkpfanne). Končno je šiška star izraz za gumbnice, luknje za gumbce na obleki in drugod, kjer tičijo gumbi v njih podobno kakor na primer šteklji ali kosti v šiskah. Še nekaj oznak imamo z izrazom šiška, ki so pa povsem podobne že navedenim; neka vodna rastlina ima tudi tako ime zaradi šiški podobnega sadeža.

Nihče naj ne misli, da je naš jezik boren, ker isti izraz (seveda v zvezi z opisujočim privednikom) služi za oznako cele kopice enakih in podobnih predmetov, stvari in pojavov. Ni tako. Pri vseh jezikih se čisto uporablja kakšen izraz zdaj za celoto, zdaj za podoben del. Zanimiv je predvsem način potov in sprememb, ki jih je napravil kakšen izraz od prvotnega pojma pa do končnega.

Letošnji novomašniki ljubljanske škofije

Novomašniki, ki jih je letos v ljubljanski škofiji 21, bodo prejeli posvečenje v nedeljo 4. julija ob 7. jutruj v stolnici. Za dan nove maše so si vsi, razen štirih, izbrali nedeljo 11. julija, eden bo imel novo mašo že 5. julija, trije pa v nedeljo 18. julija. Med letošnjimi novomašniki so naslednji gospodje:

Alojzij Avguštin bo bral novo mašo 18. julija v kapiteljski cerkvi v Novem mestu. Valentin Bržant iz Zmice pri škofiji Loka bo imel novo mašo 11. julija pri Uršulinah v Ljubljani. Janez Ferdinand iz Dorfarjev pri Stari Loki bo prvič maševal v Ljubljani v leonistiški kapeli 11. julija. Jože Gole iz Zagorice pri Dobriču bo imel novo mašo 11. julija v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Peter Golob iz Police pri Naklem bo bral novo mašo 11. julija v Zaplani. Ivan Kastele iz St. Lovrenca ob Temenici bo bral svojo prvo mašo 11. julija v domači župniji. Franc Kern iz Praprotnice police pri Velesovem bo imel novo mašo 11. julija v Hinjah. Janez Kmet iz Sel pri Šumberku bo imel novo mašo v domači župniji 11. julija. Ciril Lavrič iz Ljubljane bo prvič

maševal v franciškanski cerkvi 11. julija. France Lokar iz Polja pri Višnji gori bo bral novo mašo 11. julija v domači župniji. Janez Ostronč iz Vinice bo bral novo mašo v domači župni cerkvi 11. julija. Jože Perčič iz Paradiža pri Šmarju pod Ljubljano bo imel novo mašo 11. julija v Šmarju. Stanko Perčič iz Zellmelj bo prvič maševal 5. julija na Selu pri Ljubljani. Tone Polda iz Krnice pri Bledu bo imel novo mašo v Vidmu-Dobrepoljah 11. julija. Leopold Povše iz Novega mesta bo prvič maševal v kapiteljski cerkvi v Novem mestu 11. julija. Vojko Seljak iz žirov nad škofjo Loko bo imel novo mašo 11. julija v Zaplani. Božidar Slapsak iz šiške bo imel novo mašo 11. julija. Vinko Šega iz Grahovega pri Cerknici bo prvič maševal v Grahovem 11. julija. Matija Šink iz Breznice pri škofiji Loka bo imel novo mašo 11. julija v Žalni. Melhior Škoda iz Cateza pod Zaplazo bo bral novo mašo 18. julija na Zaplazi. Viktor Zorman iz Velesovega bo bral novo mašo 11. julija v Polhovem gradu.

Čas nabiranja poletnih gob je prišel

Nabirajte le tiste gobe, ki jih zanesljivo poznate — Ne uničujte nepoznanih gob!

Doba pomladnih gob, t. j. smrčkov (mavrov) in hrčkov (lat. morchella, helvella) je že davno za nami. Zaradi nenavadno zgodnje pomladi — saj se je pričelja tako rekoč že v februarju — se je gobji zarod, t. j. podgobe ali micelij začel pod zemljo izredno zgodaj razvijati tudi za pozne vrste gob, da so se sporadično že v juniju pojavljale jesenske gobe, n. pr. turek ali kozak (boletus rufus), maslenka (boletus luteus), peščenka (boletus variegatus), mavel rumeni (boletus subtomentosus), polžar visoki (gomphidius glutinosus) in druge.

Sedaj se dobe poleg zlahtnega gobana (globanja ali jurja) tudi brezov goban ali ded (boletus scaber), hruševka ali pečurka (lactarius volemus), poprova mlečnica (lactarius piperatus), nekatere golobice (russula) n. pr. okusna golobica (russula vesca), modrikasta golobica ali plavka (russula cyanoxantha), usnatobarvna golobica (russula alutacea). Seve pa se pojavljajo tudi neuzitne in strupene golobice, kakor bljuvna golobica (russula emetica) in smrdljiva golobica (russula foetens). Zadnja vrsta se vidi posebno pogosto, je umazano rumena in ni užitna zaradi ostudnega vonja in zoprnega okusa.

Kdor zanesljivo pozna skupino golobic — vseh je blizu 100 vrst — ne more zamenjati užitnih z nežitnimi, oziroma s strupenimi, ako prežveči košček surove gobe. Vse užitne golobice so sladkega okusa, kakor surovi orehi ali mandlji, dočim strupene ali neuzitne zapčejo na jezik. Toda takšna poskušnja je merodajna edinele pri skupini golobic ne pa tudi pri drugih strupenih gobah.

Nemški botanik in mikolog Herrmann piše, da ni dokazano, da bi sploh katera golobica bila nevarno strupena.

Hruševka ali pečurka ne ugaia vsakomur zaradi premočnega muškatnega mleka, a so gobarji, ki jim izredno ugaia celo surova. Ako jo pražimo ali pečemo, se mora to zgoditi naglo, ker postanejo sicer gove prctrde. Prav tako ni za vsakogar poprova mlečnica ali bela kravčaja, ker ima pekoč okus, kakor poper. V romanskih deželah (Italija in Romunija) pa to mlečnico izredno čislajo. V Italijo jih uvažajo posušene iz švice kot posebno delikateso pod imenom »peperone«.

KULTURNI PREGLED

Misli ob Umetniškem zborniku

Slovenec je dalo umetnostno zgodovino šele zadnjih pet in dvajset let z dr. Izidorjem Cankarjem, dr. Francetom Stetelom in mlajšimi znanstveniki, ki so preorali znaten del ledene in postavili temelje, katerih ne bo več mogoče porušiti. Prav v zadnjem obdobju tega četrtoletja smo dobili Slovenci tudi prve monografije o starejših, slovenskih in najnovejših domačih upodablajočih umetnikih, dalje ali krajše študije o sodobnikih ter nekaj zbirki in zbornikov, že v sedanjih vojni dobi pa »Slovenski lesorez« in nedavno »Umetniški zbornik I«. Obe za naše razmere izredno lepi in pomembni knjigi je izdala Bibliofilska založba (Umetnost) v Ljubljani.

Ob »Umetniškem zborniku I« so se pojavila mnenja, da delo ne pomeni tistega, kar bi si želeli, češ da ima preveč značaj improvizacije. O tem mnenju se je razvila in tudi že zaključila polemika, zato ni moj namen, ukvarjati se znova z njo ali kakor koli obnavljati javno polemiko. Povedal bi le rad nekaj misli, ki se mi zde potrebne v korist propagande naše slovenske sodobne upodablajoče umetnosti. Prav temu namenu je posvečen ta zbornik, in sicer kot prvi sploh, ki združuje v sebi vse, kar sedaj predstavlja to umetnost. In če bi bil zbornik tudi res samo bežna improvizacija, kar pa nikakor ni, bi že to dejstvo samo v polni meri opravičevalo njegov nastanek in mu dajalo pomen, ki je mnogo več kakor le trenuten. Kajti iz zbornika se more vsakdo, ki se zanima za ustvarjanje slovenskih slikarjev in kiparjev, prvič seznaniti z vsemi, ki so kakor koli priznani in upravičeni do naslova umetnikov, tistimi, ki še žive, in tistimi, ki so že nedavno umrli, pa je njihovo življenje in delo med nami še vedno neposredno navzočno. Da v njem ni umetnikov, ki so že davno umrli,

Strelna udarila v cerkev

Ob zadnjem neurju je v zvonik cerkve v Nemški vasi udarila strelna, razdejala strelovod in šinila v cerkev. Tam je razbila dva podporila in poškodovala tudi drugo notranjost. V cerkvi sta bili tedaj dve ženski, ki ju strela ni zadela, pač pa je priletel Neži Česarčovi v nogo od strele odbiti kamen in ji povzročil globoko rano na nogi.

A. B. st.

I nstroj ricognitori che in questo periodo stanno svolgendo una intensa attività di intercettazione del traffico nemico — Italiani si dividono, ki ta čas intenzivno zasledujejo sovražni pomorski promet

Dr. Aljehin o solnograškem turnirju

Kakor po vsakem pomembnejšem turnirju, je tudi po zadnjem solnograškem šahovskem turnirju svetovni mojster dr. Aljehin za »Frankfurter Zeitung« napisal svoja opažanja, ki jih v izveščku objavljamo tudi za naše prijatelje kraljeve igre.

Cepprav so na letošnjem solnograškem mojsrskem turnirju v glavnem igrali isti udeleženci kakor na lanskem, je potekel bistveno drugače kakor prejšnje leto. Letošnji turnir je bil 10 težkih partijam, v 10 dneh bil prav tako naporen kakor lanski. Če tokrat ni bilo prevelike napetosti, je treba to pripisati dejstvu, da v nasprotju z lanskim letom niso pričakovali presenečenj niti udeleženci, niti gledalci. V začetku lanskega turnirja je bila moč mnogih udeležencev precej nelasna: Šved Stoltza so gledali tedaj vsi kot zmagovalca na monakovskem mojsrskem turnirju; kmalu nato je v turnirju za prvenstvo Generalne gubernije nemški mojster Schmidt delil z menoj prvo mesto, medtem ko je bil Junge tretji; velika neznanca lanskega solnograškega turnirja je bil predvsem zmagovalac Euwe Keres. Ni bilo torej čudno, da so pred začetkom lanskega solnograškega turnirja mnogi domnili, če se mi bo posrečilo nadvladati takšne kapacitete, Morda sta manj kakor turnir v Solnogradu, v katerem sem zmagal pred Keresom, čeprav sem dve partiji izgubil, pokazala turnirja v Monakovu in v Pragi, da se mi Keres kot turnirskega nasprotnika v splošnem ni treba bati. Ker pa je v vseh teh turnirjih nadvladal druge udeležence, sva nujno mora-

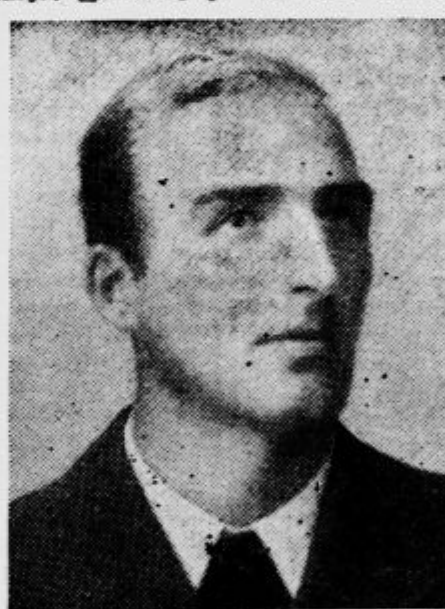
la priti do tega, da se je vnela borba za prvi dve mesti med njim in menoj.

Tako je bilo tudi na solnograškem turnirju. Obe partiji, ki sva jih igrala med seboj, sta se končali neodločeno, in nihče od našu ni nobene igre izgubil. Tako sva si delila prvo in drugo nagrado s 7 in pol točke iz desetih partij. Oba sva nekajkrat prišla v nevaren položaj — Keres po riskantni otvoritvi, jaz pa s preveč ostro srednjo igro — nikdar pa za našu ni bilo v nevarnosti drugo mesto. Tretjo nagrado je dosegel s 4 in pol točke Pavel Schmidt, ki je začel odlično igrati, na koncu turnirja pa je kazal znake utrujenosti. Kakor prejšnje leto, tudi tokrat Bogoljubov s 4 točkami ni bil nagrajen. Tudi letos je poleg odličnih partij (proti Poltysu in Schmidtu) igral nekaj zelo slabih iger (zlasti obe proti Keresu). Poltys, ki je dosegel 3 in pol točke, se od svoje hude bolezni še vedno ni popravil. Večkrat pride zaradi nezmožnosti koncentracije v časovno stisko. Nemški mojster Reilstab je v začetku igral slabo, toda v drugi polovici turnirja se je zelo popravil. Dosegel je 3 točke.

V primeri z lanskoletnim turnirjem je letošnji, zlasti v otvoritvah, prinesel mnogo novega. Sklep nemške šahovske zveze, da bo vse igre na turnirju objavila v svojem glasilu, je zato treba samo pozdraviti. Udeleženci solnograškega turnirja, zaključuje dr. Aljehin, upajo, da se bodo tudi prihodnje leto ponovili lepi dnevi v Solnogradu in da se bo posrečilo pritegniti na turnir še druge mlade mojstre.

Pogreb Zdravka Žnidarja

Novo mesto, 2. julija. Teden dni je minilo, odkar so položili v pregodni grob bivšega kapetana Zdravka Žnidarja. Zdravko je bil med stanovski-

mi tovariši pa tudi povsod drugod zaradi svojega lepega značaja in prikupnega nastopa povsod priljubljen. Njegovo pretrano smrt zato obžalujejo vsi, ki so imeli priliko spoznati ga v življenju.

Iz Srbije

Poziv ministrskega predsednika Nedića odmetnikom. Iz Beograda poročajo, da je serbski ministrski predsednik general Nedić po radlu pozval preostale pristaše ubeglega vodje Draže Mihajlovića, naj se vdajo, sicer bodo prav tako kakor komunistični partizani brez usmiljenja uničeni. Na mnogih političnih skupščinah v jugozapadni Srbiji je tudi minister Nedeljković pozival prebivalstvo k borbi proti odmetnikom poudarjajoč, da je vlada sklenila z vsemi arelistvi varovati prebivalstvo pred početji pristašev Draže Mihajlovića in komunistov.

deloma v spomine dogodkov in razvoja, deloma pa na področje seznanjanja bralca z aktualnimi vprašanji v zvezi z upodablajočo umetnostjo pri nas in v splošnem. S takimi prispevki so zastopani: Miha Maleš, Ivan Vavpotič, Rihard Jakopič, Franjo Čibeč, Avgust Černigoj, Saša Santel, Mirko Šubic, Matja Jama, Matej Stemen, Zoran Mušič, Ivan Zajec, Fran Tratinč, Maksim Gaspari, H. G. Perušek, Tine Kos, G. A. Kos, France Kralj, Tone Kralj, Ivan Čargo, Veno Pilon, brata Vidmarja, Božidar Jakac, Dore Klemenčič, France Gorše, Fran Pavlovec, Zdenko Kalin, Nikolaj Pirnat, Mira Pregljeva, Jaro Hilbert, Maksim Sedej, Stane Kregar, France Mihelič, Karel Putrli, Marij Pregelj in Franjo Golob. So to sestavki ali izpovedi, ki nam nudijo zanimive in dragocene vpoglede v idejne usmeritve, verovanja, težnje in hotenja slovenskih sodobnih upodablajočih umetnikov.

Iz tega bežnega prikaza ogromnega gradiva nad 300 strani obsegajočega »Umetniškega zbornika I.« si vsakdo lahko sam ustvari pravično sodbo o vrednosti in pomenu te publikacije, prve svoje vrste na Slovenskem. Da bi si v zborniku kdo želel drugačnega izbora reproduciranih del ali drugačne razvrstitve, je subjektivno ali celo tudi objektivno razumljivo, toda take želje se morejo pojaviti sploh ob vsakem zborniku katere koli vrste. Z vsem ne morejo biti nikoli vsi zadovoljni. Toda tudi tak, kakršen je, je zbornik velikega in dragocenega pomena v vsej naši umetnostni publicistiki in ga moramo biti zato resnično veseli. Naj bi se prvemu pridružil vsako novo leto naslednji! S tem bi postal »Umetniški zbornik« najtrdnjše vez med našimi upodablajočimi umetniki samimi, v še večji meri pa med njimi in slovensko javnostjo. M. Skalco.

Naročite se na romane
DOBRE KNJIGE!

Kronika

* Poslanica ministra za ljudsko kulturo palermiskim novinarjem. Minister za ljudsko kulturo Ekske. Polverelli je poslal urednikom lista »L'Orca« spomenico, v kateri sporoča Ducejevo zahvalo za njih hiadno-kirno in domoljubno delo, s katerim krepijo moralno sicilsko prebivalstvo. Palermiski novinarji, pravi poslanica, so v prvi bojni črti, ko je treba sužiti Domovini.

* Papežovo pismo messinskemu nadškofu. Sveti oče je poslal messinskemu nadškofu Angeleu Painu pismo, v katerem izraža svoje obžalovanje zaradi uničenja messinske katedrale po sovražnih letalskih napadih. Katedrala je bila razdejana v noči od 13. na 14. junija.

* Italijanski novinarji so obiskali Slovaško. V Bratislavo je te dni prišla skupina italijanskih novinarjev, ki jih vodi narodni svetnik Guglielmotti. Italijanski novinarji so na Slovaškem gostje bratislavske vlade ter se bodo mudili v deželi več dni.

* Novi direktorji fašističnih dnevnikov. Minister za ljudsko kulturo je imenoval nove ravnatelje nekaterih fašističnih dnevnikov. V »Il Giornale di Dalmazia« za direktorja lista »Zari in Antonia Galato« za direktorja lista »Popolo del Friuli«. Nove direktorje so dobili tudi listi »Veneto« v Padovi, »Corriere di Napoli« in »Popolo Toscano«.

* Sestanek veteranarjev v Bratislavi. V slovaški prestolnici je bilo zborovanje veteranarjev iz jugovzhodnih dežel, ki so se ga udeležili predstavniki živnozdravniškega stanu iz Nemčije, Madžarske, Bolgarije, Hrvaške in Rumunije. Navzoč je bil tudi zastopnik vojaške uprave iz Srbije. Na kongresu se je razpravljalo o borbi proti živalskim kužnim boleznim.

* Domoljubna gesta italijanskih delavcev. Družba ELAR in tvornica Montecatini sta sklenili, da bosta vse svoje namene, ki so padli v sedanjih vojni, se leto dni smatrali za zaposlene pri svojih podjetjih ter bodo njim, odnosno njihovim svojim ves čas plačevali pripadajoče prejemke. Listi podčrtavajo ta sklep, ki ni samo domoljubna, ampak tudi velika socialna in moralna pomen.

* Tečaj za krščanski študij v Assisi. Od 9. avgusta do 4. septembra bo v Assisi poseben tečaj za krščanski študij. Predavali bodo vseučiliški profesorji, med njimi akademiki Carlini, Orestano in Ungaretti.

GLEDALIŠČE

Opaziralo obiskovalcem gledaliških predstav

Uprava Državnega gledališča sporoča, da je zaradi podaljšanja policijske ure začetek opernih in dramskih predstav od danes dalje eno uro kasneje t. j. opernih ob 19. dramskih pa ob 19.30. Izjemni začetek daljših predstav bo objavljen vedno posebej.

DRAMA

Sobota, 3. julija, ob 19.30: Skupno življenje. Red B.

Nedelja, 4. julija, ob 19.30: Deseti brat. Izven. Zelo znane cene od 12 lir navzdol. Zadržljikrat v sezoni.

C. G. Viola: »Skupno življenje«. Sodobna salonska igra v treh dejanjih, ki ima za snov zakonski trikotnik in v njem nastajajoče konflikte med možem, ženo in ljubimcem. Osebe: advokat Massari — J. Kovčič, Magda, njegova žena — Saričeva. Gu'do Flore — Nakrat, gospa Ferrante, Magdina mati — Nablocka Putjatova, Antonio, sluga — Kosič. Režiser: prof. O. Sest.

OPERA

Sobota, 3. julija, ob 19: Prodana nevesta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Nedelja, 4. julija, ob 19: »Don Pasquale«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

B. Smelana: »Prodana nevesta«. Komična opera v treh dejanjih. Osebe: Krusina — Janko, Ljudmila — Stritar — Šturmova, Marinka — Vidaličeva, Kecal — Lupša, Janko — Čuden, Miha — Dolničar, Kata — Karlovičeva, Vašek — Banovec, Esmeralda — Ramsakova, cirkuški ravnatelj — Jelnikar, Indijanez — Marenk. Dirigent: D. Zebre. Režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin, scenograf: V. Skružny.

Opera pripravljata kot naslednje premiere D'Albertove »Mrtve oči« s Heybalovo

Lajos Zilahy

Zagreb, v juniju.

V zadnjih 10 do 15 letih je bilo prevedeno v hrvaščino prilično število madžarskih slovesnih del. Razen nekaterih, med njimi Andreasa Silagya »Selo Demetrovo«, Pala Szabo »Ljudje« in »Zabokrečina« in Jolane Földő »Ulica Mačka Ribara«, so vsa v glavnem slavni romani povprečne ali celo domoljubne umetniške in vsebinske vrednosti.

Med temi zabavnimi romani pa vendar zavzemata virje mesto dva romana Lajosa Zilahyja, »Samrtno proljeće« in »Voda nosi nešt«. Mladi madžarski pisatelj je pokazal v svojih spisih, da je nesporno nadarjen književnik, ki vnaša v svoje romane tenkočutni, s melanholijo prežeti lirizem in kaže trden smisel za psihologijo. To pa seveda brez težnje, da bi odkrival nove, neraziskane prepaide v človekovi notranjosti in da bi s svojimi spisi pripomogel k oblikovanju boljšega, novega sveta. Tem nalogam Lajos Zilahy ni kos. Pisatelj ne krči novih poti, marveč samo skuša zapolniti bralčev domišljijo, ki živo pred očmi stoji, jo postavi kdaj pa kdaj pred kakšen melodramatski moment, vzbudi v človeku čustva hrepenja, nostalgije in ožornosti; lično opisati duševna stanja posameznika prav kakor lepoto narave. Zgrabiti bralčev pozornost z zanimivim dejanjem romana, skratka: bralca zabavati. To je vse. Dalje in globlje ne prodira nikdar in tudi ne more. Pri tem ga ovira nedostajanje močne iskre, genialnosti, ki jo imajo samo veliki pisatelji, pa tudi pomankanje širokega miselnega okvira, ene tistih vodilnih idej, ki nagibljejo človeštvo k iskanju novih svetov in novih življenjskih oblik. Lajos Zilahy je plod okolja, iz katerega je izšel in ga ne more v sebi ne zatajiti in ne premagati.

Vse odlike in pomankljivosti tega madžarskega pisatelja srečujemo kar nazorno v njegovem romanu, ki je dobil v zelo lepem hrvaškem prevodu pisatelja Ka Mesarića in v iz-

in Primožičem v glavnih partijah, pod muzikalnim vodstvom Sama Hubada.

Opozarjamo na nedeljsko predstavo Donizettijeva »Don Pasquale«, ki bo uprizorjen zopet po več kot polletnem premoru. Delo je imelo lani zaradi posrečenega debutu Manje Mlejnikove v partiji Norine, in Betetta v naslovni buffo partij izreden uspeh in je doseglo štirinajst repriz, letos v deloma spremenjeni zasedbi osem repriz (z Ivancičev in Lipuškom). Melodiozna klasična glasba in šegavi libretto dajeta osnovo za komorno opero s finim humorjem, ki daje vsem štirim solističnim partijam velike možnosti pevskega in v smislu rokokojske dobe stilno zahtevnega igralskega udejstvovanja. Zasedba partij: don Pasquale — Betetto, Norina — Mlejnikova, dr. Malatesta — Janko, Ernesto — Lipušek, notar — Jelnikar. Dirigent: A. Neffat, režija in scena: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

KINO MATICA

Predstave: ob delavnikih ob: 16., 18.30 in 20.30 uri; ob nedeljah in praznikih ob: 10.30, 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30 uri

IZ LJUBLJANE

Jutri: »Šola v predmestju«

Vsa Ljubljana bo z zanimanjem čitala »Šola v predmestju«, ki jo začnemo objavljati jutri, v nedeljo v »Jutru«. Pisatelj Ant. Adamič je strnil mladostne spomine na Sempeter, predvsem na staro šempetarsko šolo pri župnišču, kjer se je rodil zgodovinar Ivan Vrhovnik in kjer je pozneje živel števila Adamičeva družina, iz katere je izšlo več naših javnih delavcev, da omenimo zlasti nepozabnega skladatelja Emila. Stara patriarhalna Ljubljana izpred potresa nam je prikupno in živo prikazana, zlasti pa je zanimivo opisano okolje, v kakršnem je živel družina šempetarskega učitelja in organista, Pred pol stoletjem je bil Sempeter se predmestje, ki je živev povsem svoje življenje. O njem je pisatelj iskreno in čustveno izli svoje spomine na papir in nam dal delo, ki ima lepo literarno vrednost.

Ker se je pravkar pričelo novo poletje, priporočamo čitateljem, ki na »Jutro« še niso naročeni, naj to spričo nizke naročnine takoj store, da ne bodo prikrajšani na dnevnih poročilih iz vsega sveta, ne na ostalem čitvu.

u— Nov grob. V splošni bolnišnici je v četrtke dopoldne umrla ga. Marija Doberletova. K večnemu počitku dobro blago pokojnico spremili v soboto ob 15. iz kapelice sv. Marije na Žalah na pokopališče sv. Križu. Naj v miru počiva! Svojem izreklam našo sožalje.

u— V starosti 63 let je umrl Kosič Anton. Pogreb je bil danes ob 4. pop. iz žup. kapelice sv. Antona, k sv. Križu.

u— Parastos (zadušnica) za b'agopokojnim g. dr. Pavlom Avramovičem bo v nedeljo 4. t. m. ob 11.30 v pravoslavni cerkvi sv. Cirila in Metoda.

u— Vreme se je zboljšalo. Ze v četrtke čez dan je izza oblovov večkrat posijalo sonce. Toda zvečer so se spet zgostili oblaki in je močno deževalo. Ponoči se e začelo jasiti in je zjutraj nad pokrajino ležala debela megla. Nekateri so iz strahu ali pa iz navade vzeli s seboj dežnike, da bi jih dež spet ne presenetil. Vendar so bili tokrat odveč. Pozno dopoldne se je megla dvignila in z brezoblačnega neba je posijalo sonce. Zboljšanje vremena je napovedoval tudi barometer, značilni tlak je namreč nekoliko narasel. Zračne deževje je oziroma močno ohladilo. Najnižja temperatura v petek zjutraj je znašala 9.4 stopinje Celzija, prejšnji dan pa je termometer v Zvezdi zabeležil najvišjo temperaturo 20.3 stopinje Celzija.

u— Odmev Čekadovega procesa. S pristojne strani smo bili obveščeni, da predstavlja pri obtožnicah najdeno in zaplenjeno blago vrednost 1.500.000 lir in ne 300.000 lir, kolikor je bilo navedeno v našem prvotnem poročilu.

u— Davčna uprava za mesto v Ljubljani poziva vse delodajalce, ki so plačevali uslužbeniki davek v davčnih znakmah, da odvedejo ta davek v gotovini za II. četrt-

daji Savremene Biblioteke v Zagrebu naslov »Kad duša zamira«

Tudi v tem romanu je ostal Zilahy dosledno samo zabavni pisatelj, ki z nadarjeno lahkoto opisuje usodo mladega moža in njegovo iskanje kruha in sreče od malega madžarskega mesta preko Dunaja, Curiha, Pariza in Cherbourga do »obljubljene dežele« Amerike tam pa od ogromnega New Yorka preko sončne Kalifornije do tropskega Honolulua. Vsa ta življenjska pot je prepletena z zanimivim potopisom, z zelo lepimi opisi prirode in napetimi dejanjem pa z ožornim hrepenjenjem po rodni zemlji. V knjigi so fino opazovani psihološki momenti, orisani so zanimivi ljudje in situacije, prikazana lična ljubezen mladega Madžara in nežne ameriške deklice. Nekateri momenti njune usode spominjajo na posamezne strani Drešerjeve »Ameriške tragedije«. Vse to je podano v zanimivi, ljubki, lirski obliki, vendar ostaja žal samo pri tem iz gradiva, ki se ga Zilahy samo dotika in se to skoraj slučajno se pojavlja pred nami stotina problemov, ki danes ne mučijo samo človeštva, marveč tudi same junake Zilahyjevga romana. To pisatelj gre preko vseh problemov in timo njih z lahkomiselno ležernostjo površno malomeščana, ki je z ene strani preobložen z romantičnim, usvajajočim in afektiranim sentimentalizmom, z druge pa z lahkomiselnim prepričanjem, da se je tudi v naši dobi usodnih frontalnih konfliktov mogoče ne-kaznovano vtihoapljati z ene strani na drugo.

Vzle vsem nepopravljivim pomankljivostim, ki vsekako več kakor za petdeset odstotkov zmanjšujejo umetniško in vsebinsko vrednost knjige in njenega avtorja, ni mogoče odreči temu Zilahyjevemu romanu tistega čara, ki se nas lotiva ob branju njegove knjige. Vsekakor nam nudi to zabavno delo vsaj nekaj ur počitka in se nam zdi, kakor da smo se iztrgali iz sivine vsakdanjega življenja. —a.

letje do 15. t. m. s seznama, iz katerih morajo biti razvidna vse imena uslužbencev, vsilna plače ali mcele in odpadajoči uslužbenosti davek, prispevek za obrambni in bednostni sklad in event. druge davščine. Obenem se pozivajo vsi zamudniki, ki tega davka za I. četrtletje še niso plačali, da to takoj store, da se izognejo kazenskim posledicam. Seznane uslužbenškega davka je vlagati na sobi št. 14-II, Vodnikov trg št. 5, kjer dobe delodajalci vsa potrebna pojasnila.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

u— Počitniški tečaj za tuje jezike v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2, prične dne 7. julija. Cas pouka po želji v začetnih in naprednejših oddelkih. Najuspešnejša učna metoda. Istočasno otvarjamo nove tečaje knjigovodstva in stenografije za začetnike in sposobnejše. — Informacije in vpisovanje dnevno do 19. ure.

u— Ali se hočete naučiti italijanski brez truda in napora? Nabavite si dr. Gradov Italijanski tečaj za Slovence, ki ga dobite v Knjižarni Tiskovne zadruge Selenburgova 3. Knjiga je namenjena samouku, ki se ob točnem upoštevanju prepišanih navodil z lahkoto nauče v kratkem času italijanskega jezika. Mehanično-sugestivna metoda.

u— Pouk modernih jezikov. — Novi (Turjaški) trg 5. Instrukcije. Italijanski, nemščine itd. so lahko hitro in praktično naučite v naših smesečnih počitniških tečajih. Združen pouk slovnice in konverzacije. Primerno za dijake in ostale, ki hočejo pametno izkoristiti čas počitnic. Do polanske popoldanske in večerne ure po izbiri. Z tek 7. julija. Honorar nizek. Prijave dnevno od 8. do 12. in od 14 do 16. ure. Novi (Turjaški) trg 5. Instrukcije.

u— Učite se strojepisja! Novi počitni strojepisni tečaj — dnevni in večerni — (eno-, dvo- in trimesečni) se prične v ponedeljek, 5. julija. — Pouk je d. polndne, po dne ali zvečer po želji obiskovalcev. Do pristna učna metoda. Specialna strojepisna šola: Najbolja moderna strojepisnica, raznovrstni stroji. — Informacije in prijave dnevno: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

u— Sprejemni izpit za I. razred gimnazije. Dne 7. julija začne priprava za sprejemni izpit v I. razred gimnazije za one, ki bodo izpit polagali jesni. Temeljita razlaga učne tvarine po novih predpisih, ponavljanje, izpraševanje in strogo nadzorstvo. Poučujoče le profesorji-strokovnjaki. Pouk bo trajal do pričetka izpitov. Prijave se sprejemajo vsak dan dop. od 9. do 12. pop. od 4. do 6. Specialne strokovne Instrukcije za gimnazije in meščanske šole, Kongresni trg 2.

Uprava KINA UNION

obvešča cenj. obiskovalce kinopredstav, da bodo od nedelje, dne 4. julija naprej predstave v Kina Union ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30 uri; ob delavnikih pa ob 16.30, 18.30 in 20.30 uri

u— Dijaki-nje srednjih, strokovnih in meščanskih šol imajo ugodno priliko, da se med počitnicami dobro naučijo strojepisja ali stenografije, ki sta najvažnejša praktična predmeta, vsakomur koristna. Novi tečaji prične v ponedeljek dne 5. julija. — Informacije in prijave dnevno: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

u— Nesreče. Dešnico si je zlomila 13 letna dijakinja Terezija Keizerjeva iz Ljubljane. 49 letna žena posestnika Roza Peterlinova iz Velikih Lašč se je opekla na desni nogi. S koso se je ureza v desno 15 letni sin delavca Janez Čot z Brezovice. Desno nogo si je zlomila pri padcu 18 letna hčerka posestnika Jožica Osolinova iz Prečne Pri nogmetu se je ponesrečil 18 letni vrtnar Drago Kostanjšek iz Ljubljane: tovariš ga je z nogo sunil v trebuh. Ključnico si je zlomil pri padcu 6 letni sin sluga Franc Valentinčič z Rudnika. Ponesrečenci se zdravijo na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice

Iz Novega mesta

u— Dne 29. junija je nenadoma umrla v starosti 5 let Mavrin Estera hči davčnega uradnika v Metliki

Naš jezik

Jezikovna paša

133) Česa vse ne znam. »Kaj vsega ni vedel ta človek.« V oblikovanju slovenskega nikačnega stavka je še velika neenotnost. O tem je napisal ravnotežni Breznik razpravo, ki je še ne poznam. Ne da bi torej vedel, do kakih zaključkov je prišel, mislim, da se gornji stavek mora glasiiti: »Česa vse ni vedel ta človek.«

Mojo ime namreč besedica »vse« isto vlogo kot »neki« v zvezi »kaj neki«. In kakor pravimo: »Česa neki ne znam«, tako moramo reči tudi »Česa vse ni vedel!«

134) Odpavina, plavina — naplavina. Pri slovenjenju knjige »Borci proti smrti«, knjige, opisujoče zdravniške stvari za nezdavnike, sem bil nekajkrat hudo v zadregi. Ne toliko za zdravstvene oznake, kljub temu, da se šele ustvarjajo, kot za pravopis in naglas. Ze dolgo sem vajen, da ne najdem tega, kar iščem oziroma česar sam ne vem. toda kar doživljam pri iskanju pravopisa in naglasa, je večših resda že preveč.

Zdravniki moramo večkrat jemati kri in jo kakor koli že preiskovati. Pri tem postopamo tako, da denemo v posodo, v katero kri prestrežemo ali v katero jo izbrizgamo, steklene kroglice (Glasperlen); kadar imamo kri v posodi, jo s kroglicami vred stresamo, da tako izločimo krvno vlaknino — kri, kakor pravimo, defibriramo. V posodi je potlej na dnu vlaknina, nad njo pa sokrivica s krvničkami. Temu zadnjemu pravi Nemec die Aufschwemmung der Blutkörperchen. Kako bi to zadnje povedali po slovensko?

Ko sem se s kolegi posvetoval o tem, mi je večina najprej rekla »naplavina«. Napolavina to ne more biti, zakaj naplavina je to, kar voda nekam naplavi t. j.

Z Gorenjskega

Odlikovan kranjski veleobrač. Poklicni vodja Wutte se je na apelu v nekem kranjskem veleobraču zahvalil za veliko storitev in izročil vodstvu podjetja diplomo. V svojem nagovoru je dejal, da je to prvo gorenjsko podjetje, ki se mu je posrečilo v izobraževanju naraščajočih dceci, števil. Na druga nemška podjetja.

Počastitev delavskih veteranov. V to-roveljski železarni je obratovodja počastil nekatere delavce, ki so že preko 25 let zaposleni pri podjetju. Zahvalil se jim je za njihovo delo. Govorila sta že okrožni načelnik Ferling in ministerjalni svetnik Dressler-Andress.

Nova grebova. V Smartnem pod Smarno goro je umrla ga. Marija Skofova, stara 32 let. Bila je pridna in dobra žena, ki je živela v vzglednem zakonu z mizarskim mojstrom in posestnikom Jožom Skofom, Zapuška štiri otroke. S krožne žage skobelnega stroja je odletel kos lesa mizarskemu mojstru Jakobu Noču iz Begunj v trebuh. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je ponesrečenec umrl. Dočakal je 33 let. Zapuška dva otroka.

Poročnik Primožič na Gorenjskem. Kakor smo že poročali, je prišel na Gorenjsko poročnik Primožič, ki je odlikovan s hrastovim listom k viteškemu kržu železnega križa. V Triču so njega in soprogo sprejeli v mestni hiši, kjer sta ga pozdravila deželni svetnik iz Radovljice in namestnik župana. Na praznik popoldne si je poročnik Primožič ogledal mesto, zvečer pa je imel predavanje o udarni moči nemške vojske. V ponedeljek je poročnik Primožič obiskal Kranj, kjer so ga slovesno sprejeli na magistratu. Zvečer je bil se-stanek v stranknem domu.

Otvoritev okrožne knjižnice v Kamniku. Nedavno so v Kamniku otvorili okrožno knjižnico. Pred gosti, med katerimi je bil tudi okrožni vodja Pilz, je govoril deželni svetnik dr. Doujak. Knjižnica ima 1000 knjig in se bo stalno izpopolnjevala. Dr. Doujak se je zahvalil vsem, ki so pripomogli k uspehu. Knjižnica je nastanjena v lepji prostorih. V njej so tudi najnovejši časopisi, ki so obiskovalcem na razpolago.

Povečanje elektrarne v Velikovo. V izredno kratkem času se je po prizadevanju veljkovskega župana posrečilo razširiti elektrarno v Velikovo. Pred dnevi je župan sklical vse, ki so bili pri teh delih zaposleni, in se jim zahvalil za njihov trud.

Nesreča. Mizarski mojster Ivan Preštril iz Radovljice se je pri delu na skobelnem stroju tako hudo poškodoval na glavi, da so ga morali prepeljati v bolnišnico v Celovcu.

Spodnje štajersko

Roseggerjeve proslave. V Trbovljah, Zagorju, Hrastniku in Radečah je nemška mladina v sodelovanju s prosvetnim krožki stranke priredila proslave v spomin štajerskega pesnika Petra Roseggerja. Prireditve so bile dobro obiskane. Govoril so okrožni uradni vodja Schultz, inž. Findeisen in nadučelj Wolfel.

Službeni apel v Ptuj. Na zadnjem sestanku funkcionarjev stranke v Ptuj je okrožni vodja Bauer dal navodila za delo v bodočnosti. Okrožni kmečki vodja Strasschill je govoril o nučnih nalogah iz svoje-ga delovnega območja, naskar je dajal navodila za protiletalsko zaščito dr. Schreiter. Za zaključek je podal poročilo o vojskem in političnem položaju okrožni vodja Bauer.

Nastop trboveljskih godbenikov. Jojenci trboveljske glasbene šole, ki je pod vodstvom ravnatelja St. K. a. so na svojem nedavno nastopu pokazali svoje znanje. Trboveljski so z zanimanjem sledili zva-njem.

Izlet celjskih deklet. V nedeljo je ženska Hitlerjeva mladina iz Celja imela izlet k Celjski koči Po skoraj trjurni hoji so dekleta v Celjski koči imela pevski nastop, na sporedu pa so bile tudi igre in sportni nastopi.

Dvoj krompirjevega hrošču. Tudi letos bo šolska mladina zaposlena pri unčevanju krompirjevega hrošča. Nemški prosvetni minister je že odobril predlog ministra za prehrano.

Sprememna krajevna imena na Spodnjem Štajerskem. Marborski dnevnik obavlja daljšo razpravo o krajevnih imenih na Spodnjem Štajerskem ter utemeljuje njihove nemški izvor navajajo med drugimi naslednje spremembe krajevnih imen: Hrastje se bo odsle imenovalo Eichen, Koški je se Freigraben, Kričevna — Burgwald, Porežnje — Drauweller, Apače — Abstal, Sladki vrh — Süsseggen, Ščavnica — Stanztal, Lugač — Lugaus, Gornje Gradlce — Burgberg, Pltvički vrh — Eben-

izloči iz sebe in neke odloži. Dračje in vse drugo, kar voda odnese (odplavina), nosi in prinaša, ni naplavina, dokler plava v vodi, to je šele takrat, kadar ga voda pusti na bregu ali v stugi.

V našem primeru ni kri oziroma sokrivica krvničk niti izločila niti odložila, te marveč plavajo v sokrivici, delu krvi.

V Platersniku vidim: »plavina f. das Fohholz«

Takisto moremo označiti prav vse, kar plava za plavino, v našem primeru potemtakem tudi krvničke in reči plavina iz krvničk.

135) Kóšemska in skeptivena reakcija; kóšmiti se, kóšpiti se.

Bakteriologi govorijo: die Flockungs- in Ballungsreaktion.

Prvo rabijo tedaj, kadar se v tekočini, katero preiskujemo, pokažejo kosme ali kosmiči, drugo, kadar kepice; pri prvi se tekočina kóšmi, pri drugi se kópi, skepi, prvo je torej kóšemska, drugo skeptivena reakcija.

Dr. Mirko Černič.

Popravi! V Jutru 22. VI. 1943 pri točki 126 Jezikovne paše je nápek: »bolnično perilo (bolnice naplohi)«. Glasiti se mora marveč takóte: »bolnično perilo (določene bolnice) in bolnično perilo (bolnice naplohi)«.

Dr. M. Č.

Izkopavanja v Agrigentu. Iz Agrigenta poročajo, da so bila izkopavanja v severnem delu Dioskurilovega svetišča zaključena. Odkrili so temelje starega oltarja, poleg tega pa še več grških posod, kipov, uteži, novcev ter dele starih statue. Raziskovalci so našli tudi ostanke predzgodovinskega ognjišča s sekro iz kamna in vazami. Na podlagi teh najdb sodijo, da je stala nekod na prostoru današnjega Agrigenta grška naselbina.

berg, Lastomerc — Lazmersdorf, Boračva — Quelldorf, Rihtarovi — Richtersdorf, Gerlova — Giralu, Buncani — Waltersdorf, Kristanci — Kristersdorf, Banovci — Greifenau, Logarovci — Hegersdorf, Boreci — Schützenau, Budšovci — Wolfau, Kokoriči — Lindenbach, Berkovski Prelogi — Werkdorferwald, Lukavci — Storchendorf, Pristava — Meierhofer, Presha — Durchschlag, Ščavnica — Stanz, Negova — Negau, Gornji Ivanci — Oberhansdorf, Spodnji Ivanci — Unterhansdorf, Ivanjski vrt — Hansberg, Lukač pri Negovi — Audorf, Terbegovci — Trebkosdorf, Kupetinci — Kuppendorf, Vresje — Pirschdorf, Grabonci — Grabenach, Galušak — Kalussen, Kralovci — Königstrog, Berkovci — Werkdorf, Kursinci — Meisterdorf, Seluse — Dörflein, Dragotinci — Karlstal, Stara gora — Althberg, Kozlavci — Wohlfahrt, Vodišlavi — Buchenbach, Godomerci — Hermannsberg, Grabonose — Grabenberg, Sitarovci — Sittersdorf, Radislavci — Radeledorf, Blaguš — Feldberg, Sv. Jurij ob Ščavnici — Georgen an der Stanz, Slabo-tinci — Stainzen, Mekotnjak — Heinrichsdorf, Vogrisovci — Bogricht, Vitanovci — Veithofen.

Iz Hrvatske

Za novega italijanskega poslanika v Zagrebu je bil imenovan izredni poslanik in polnomoćni minister v zunanjem ministruvstvu v Rimu Petrucci.

Obletnica škofovskega posvećenja dr. Stepinca. Dne 24. junija je minilo devet let, odkar je bil v Zagrebu svečano posvećen škof dr. Alojzij Stepinac in postal pomoćni škof dr. Antona Bauerja. Dr. Stepinac je prejel številne čestitke, obletnico pa je praznoval na them.

Povratak hrvatskega zastopstva z novinarskega kongresa. V Zagreb so se vrnili zastopniki hrvatskih novinarjev pod vodstvom glavnega ravnatelja za propagando Matije Kovačića in glavnega ravnatelja »Hrvatskega Naroda« Iva Bogdana, ki so se mudili na mednarodnem novinarskem kongresu na Dunaju.

Bolgarski gostje v Zagrebu. V nedeljo je prišel v hrvaško prestolnico bolgarski pravosodni minister dr. Konstantin Partov v spremstvu višjih uradnikov pravosodnega ministarstva. Bolgarski minister je prišel v Zagreb zaradi izmenjave ratifikacijskih listin civilnopravnega dogovora med Nezavisno Državo Hrvatsko in Bolgarijo.

Zaški župan v Budimpešti. Na povratku iz Bratislave je obiskal zagrebaški župan g. Ivan Werner tudi madžarsko prestolnico in njeno okolico. Bil je tudi na Blatnem jezeru.

Za domovino je padel. V borbi z odmetniki je dal svoje mlado življenje za domovino učitelj in rezervni pehotni nadporočnik Ivo Kušek. Zemeljske ostanke pokojnika so pokopali na Mirogoju v Zagrebu.

Casopisni kolporterji imajo urejeno delovno razmerje. Na seji hrvatske delavske zbornice je bila razprava med zastopniki lastnikov listov in Hrvatsko delavsko zvezo glede kolektivne pogodbe s časopisnimi kolporterji. Predloženi osmtek pogodbe je bil sprejet in podpisan. Z njim je rešen socialni položaj uličnih prodajalcev časopisov.

Paganini v Nemčiji

Meseca marca 1828. je italijanski goslač Niccolò Paganini nastopil veliko turnejo po največjih mestih Evrope. Turneja se je začela na Dunaju, kjer je goslač nastopil 29. marca. Zaključek te turnee, ki je trajala celih šest let, je bil šele 30. novembra 1834. v Genovi, kjer je nastopil Paganini pred kraljem Karlom Albertom.

Nemogoče je opisati uspeh in navdušenje, ki ga je doživel italijanski umetnik na tem svojem umetniškem potovanju. Poslušalci so bili od Paganinijeve virtuoznosti tako očarani, da so na koncu njegovih koncertnih nastopov metali v zrak ne samo pokrivala, ampak tudi plašče in suknje. Ljudje so shranjevali koncertne vstopnice kot spominke na doživljanje, kakršnega ne bodo nikoli več doživeli. Poleg vstopnic so prodajali tudi nekakšne spominske kolajne, boljše rečeno novce s Paganinijevim reliefom. Vse te predmete so ljubitelji goslaške umetnosti zbirali in shranjevali kot nepozabno gradivo.

Paganini je nastopil v letih 1828. in 1829. ne samo na Dunaju in v Berlinu, temveč tudi v Drazdanah, v Pragi, v Lipskem, v Magdeburgu, Halleju, Düsseldorfu in Frankfurtu, nato pa je priredil 6 svojih akademij v Weimarju, Nürnbergu, v Monakovem, Kelmorajnu, Bonnu, Hamburgu, Hannoveru in v mnogih drugih mestih.

Dunajska »Theater Zeitung« je tega izrednega goslača opevala v vseh superlativih, ki so bili tedaj v modi. Proslavljala ga je zaradi lahkote, s katero je obvladoval najtežje pasaje, hvallala je njegovo igranje čistosti intencije, pa tudi njegovo posnemanje flavte na strunah gosli. Paganinijeva igra je bila polna nežnosti in toplote, prijemi njegovih prstov so bili nenavadno sigurni, tehnika loka pa nepopisno dovršena.

A ne samo laiki, tudi strokovnjaki se niso mogli načuditi Paganinijevemu geniju. Strauss in Czerny, Lanner in Leckel ter mnogo drugih glasbenikov se je poizkusilo v kompoziciji po načinu Paganinijeve violinske igre. V nemških listih iz

1. 1828. stoji zapisano, da noben dotedanja goslač ni požel toliko slave s svojimi nastopi kakor Paganini. Njegov genij se je zdel vsem čudovit in strokovnjaki so začeli takoj ugibati, kako bi na osnovi njegove igre uredili novo šolo za violinsko igranje. Posebna uganika je bila Paganinijevim poslušalcem čustvenost njegovega goslanja, ki se je v razgibanih trenutkih povzpela do stopnje demonije. Paganini je žel nepopisno čbčudovanje že zaradi mehanizma svoje goslarke umetnosti. Seveda pa ni bil samo mehanizem, ki je razgibal duše njegovih poslušalcev. Vsebinska njegove igre je izhajala iz njegovega srca, ki je žarelo kakor neugaslj ogenj ter je bruhalo iz sebe vedno na novo slavo umetniških doživljanj med glasbojube poslušalce.

Za časa Paganinijevega bivanja v Nemčiji je šlo med ljudi 100.000 umetniških podob. Tako se je razvila v Nemčiji posebna ikonografija, katero je započel neki nemški založnik. Najprej so razširili Paganinijeve slike v podobi fotografije, ki kaže izredno suhega človeka z visokim čelom in dolgi lasmi. Ta slika je postala vzorec za vse poznejše Paganinijeve portrete. Toda Paganini si je stekel slavo še z nečim drugim. Zaprtil je genovskemu mestu svoje Guarnierjeve gosli s pogojem, da jih hranijo in pazijo nanje.

Nesteto je spisov, ki obravnavajo Paganinijevo osebnost in umetnost v nemškem jeziku. L. 1830. je med prvimi objavil življenjepis o Paganiniju neki Julius Maksimilian Schottky. Kmalu za njim je prišla na dan knjiga iz peresa publicista Nigilja, ki je izdal svoje delo l. 1882. Schottky je bil profesor glasbe ter je prejel gradivo za svoje podatke o Paganiniju naravnost iz ust umetnika. Bil je z njim na Dunaju, v Berlinu in v Frankfurtu, kjer si je beležil vtise s Paganinijeve turnee. Pozneje je vse te podatke uredil ter jih objavil. Ti podatki so sicer suhi in stvarni, toda resnični in najbolj avtentični, kar jih je na razpolago o velikem goslaču.

.. MLADO JUTRO ..

S. M.: Medvediček brezrepiček

»Malo še počakaj, kmalu pridem. Če pa priskaklja zajček poskakunček, se le poigraj! Grem po hruske tepke.« Tako je naračevala medvedka godrnjačka malemu medvedku v brlogu. Optala je koš in odšla v hoto.

V kočevskih hribih tam na Grčarici je v gostji šuni v skalnati duplini domovala velika rjava medvedka z mladim, majhnim medvedkom, velikim porednežem.

Ko se je medvedka oddaljila in je medvedek ni mogel skozi nepregledni gozd več videti, so mu kaj začele rojiti po glavi navihane misli. Pretegnil se je na

mehkem ležišču, postlanem z listjem in mahom, se nekajkrat preukucil vznav, pobral s šanicami, se zopet umiril in poleževal. Prišel je razmišljati, kam bi jo pobral, dokler se mama medvedka ne vrne. Pomisljal je, žarki rumenega sončeca so se prikradli skozi razpoko v skali. Največji sončni žarek se je kaj hitro spravljal na medvedkov nos. Tedaj pa za njim na medvedkov sapo na vsa prižigala in gromozansko kihne, da je listje s postelje kar zaplesalo po zraku. Uh, kako se je poredno sončece smejalo! Pa še nekdo se je medvedku hihital. Ravno v trenutku, ko je medvedek tako hudo kihnil, je priskakljaj k brlogu zajček poskakunček, medvedkov prijatelj. Usedel se je na zadnji tački in se hihital, hi, hi, hi, hi. »Prav ti je, kaj pa čakaš tako dolgo v brlogu, da te mora sončece vabiti s postelje.« Medvedku ni bilo prav, da se mu je zajček posmehoval, bil je celo malo jezen nanj.

Mama medvedke z obljubljenimi tepkami ni bilo od nikoder, on pa lačen, tako hudo lačen. Zeločel je medvedčica z godrnjanjem opominjal, da bi bilo že čas zajtrkovati. Ko bi ne bila s poskakunčkom prijateljčka, bi mu že kožušček izprhal. Nekam nerodno se je danes izkobilacil iz brloga, ko je bil pa zunaj, ga je vedno lep gozd spravljal kaj kmalu v dobro voljo. Parkrat se je preukucil, prevrnil za jutranjo telovadbo nekaj kozolcev, malo polezal na bližnjo jelko in ob tem skoraj pozabil, da je lačen.

Zajček rjavček poskakunček mu je začel praviti, da je snoci našel nedaleč od brloga lepo poljanico, vso poraslo z rdečimi jagodami. Oba sta bila kaj za to, da gresta nabirati detečje in dobre rdeče jagode.

Po stari navadi je seveda takoj pozabil, da mu je mama medvedka vedno zabičevala, naj se nikar ne oddalji od brloga. Kar nič ni pomisljal, stekla sta z zajčkom v gozd in na poljano. Med potjo so ju pozdravljale razne gozdne živalce. Veverička vihorenka jima je metala češarke na pot. Sremljajala ju je, skakljajoč z vejice na vejico, s smreke na jelko, z bukvne na hrast. Gozdna stražarka, pisana šoja, je s svojim rezim »rrrrreeesk« oznanjala vsemu gozdu, da se sprejaha po gozdu poredni navihaneček medvedek. Se črni kos s rumenimi škorenjčki se ju je razveselil

in z glasnim »čak, čak, čak« skakljaj z vejice na vejico in razmišljal, kam neki sta se medvedek in zajček tako zgodaj namenila. Ko bi bil vedel, da gresta po rdeče jagode, bi ju bil gotovo okregal, ker jih je tudi sam prav pridno jedel. Vse ju je pozdravljalo, sončece rumeno, pisani metuljčki, ki so bili tudi že vstali, cvetlice ob stezicah, najbolj pa lepe debele rdeče jagode na poljani ob parobku gozda. Tjakaj sta medvedek in zajček bolj planila kakor pritekla.

Mhm, mhm, mhm, mhm, je godel medvedek, ko se je obiloval s polnimi ustmi jagod. Kako lepo so dišale in kako so bile sladke, dobre! Nasmukala in pojedla sta jih bila že celo torilice. Do dobrega sta se okrepčala in zajtrkovala. Že je pričel medvedek zopet razmišljati, kje bi se z zajčkom najlepše igrala, ko pripihlja čez poljano poredni vetrček. Medvedek je postal na mah zelo pozoren. Vihal je nos, in lovil v nosičke znan, prijeten vonj, ki mu ga je nosil jutranji vetrček. Ni se mogel prav hitro spomniti, od kod prihaja ta vonj. Ni trajalo dolgo, da so se mu pocedile sline. Vedel je, ta vonj prihaja od medu. Mama medvedka mu je bila nekoč prinesla v brlog, ko je bil še prav majhen, nekaj satovja s sladkim medom. Med je bil tako dober, da ga ni mogel nikoli pozabiti. Jagode niso nič proti medu za medvedka. (Konec sledi)

Šale za male

Učitelj: »Zakaj si prišel pol ure prezno v šolo?«
Učenec: »Padel sem po stopnicah!«
Učitelj: »Nesmisel — to vendar ne traja tako dolgo!«

Učitelj: »Torej, toplota širi telesa, mraz jih pa krči. Mihec, povej mi kak primer!«
Mihec: »Poleti so dnevi dolgi, pozimi pa kratki!«

Boltek bo risar

1. Še eno jajce na papir začrta dolgo ko krompir.

2. Kaj zdaj naš Boltek bo napravil? Na levo je uho postavil.

3. K ušesu rilec je pritisnil in od veselja je zavrisnil.

4. Ko čačke svoje končal, cel jazbecar pred njim je stal.

5. Boltek bo risar.

6. Boltek bo risar.

7. Boltek bo risar.

8. Boltek bo risar.

9. Boltek bo risar.

10. Boltek bo risar.

11. Boltek bo risar.

12. Boltek bo risar.

13. Boltek bo risar.

14. Boltek bo risar.

15. Boltek bo risar.

16. Boltek bo risar.

17. Boltek bo risar.

18. Boltek bo risar.

19. Boltek bo risar.

20. Boltek bo risar.

21. Boltek bo risar.

22. Boltek bo risar.

23. Boltek bo risar.

24. Boltek bo risar.

25. Boltek bo risar.

26. Boltek bo risar.

27. Boltek bo risar.

28. Boltek bo risar.

29. Boltek bo risar.

30. Boltek bo risar.

31. Boltek bo risar.

32. Boltek bo risar.

33. Boltek bo risar.

34. Boltek bo risar.

35. Boltek bo risar.

36. Boltek bo risar.

37. Boltek bo risar.

38. Boltek bo risar.

39. Boltek bo risar.

40. Boltek bo risar.

41. Boltek bo risar.

42. Boltek bo risar.

43. Boltek bo risar.

44. Boltek bo risar.

45. Boltek bo risar.

46. Boltek bo risar.

47. Boltek bo risar.

48. Boltek bo risar.

49. Boltek bo risar.

50. Boltek bo risar.

51. Boltek bo risar.

52. Boltek bo risar.

53. Boltek bo risar.

54. Boltek bo risar.

55. Boltek bo risar.

56. Boltek bo risar.

57. Boltek bo risar.

58. Boltek bo risar.

59. Boltek bo risar.

60. Boltek bo risar.

61. Boltek bo risar.

62. Boltek bo risar.

63. Boltek bo risar.

64. Boltek bo risar.

65. Boltek bo risar.

66. Boltek bo risar.

67. Boltek bo risar.

68. Boltek bo risar.

69. Boltek bo risar.

70. Boltek bo risar.

71. Boltek bo risar.

72. Boltek bo risar.

73. Boltek bo risar.

74. Boltek bo risar.

75. Boltek bo risar.

76. Boltek bo risar.

77. Boltek bo risar.

78. Boltek bo risar.

79. Boltek bo risar.

80. Boltek bo risar.

81. Boltek bo risar.

82. Boltek bo risar.

83. Boltek bo risar.

84. Boltek bo risar.

85. Boltek bo risar.

86. Boltek bo risar.

87. Boltek bo risar.

88. Boltek bo risar.

89. Boltek bo risar.

90. Boltek bo risar.

91. Boltek bo risar.

92. Boltek bo risar.

93. Boltek bo risar.

94. Boltek bo risar.

95. Boltek bo risar.

96. Boltek bo risar.

97. Boltek bo risar.

98. Boltek bo risar.

99. Boltek bo risar.

100. Boltek bo risar.

101. Boltek bo risar.

102. Boltek bo risar.

103. Boltek bo risar.

104. Boltek bo risar.

105. Boltek bo risar.

106. Boltek bo risar.

107. Boltek bo risar.

108. Boltek bo risar.

109. Boltek bo risar.

110. Boltek bo risar.

111. Boltek bo risar.

112. Boltek bo risar.

113. Boltek bo risar.

114. Boltek bo risar.

115. Boltek bo risar.

116. Boltek bo risar.

117. Boltek bo risar.

118. Boltek bo risar.

119. Boltek bo risar.

120. Boltek bo risar.

121. Boltek bo risar.

122. Boltek bo risar.

123. Boltek bo risar.

124. Boltek bo risar.

125. Boltek bo risar.

126. Boltek bo risar.

127. Boltek bo risar.

128. Boltek bo risar.

129. Boltek bo risar.

130. Boltek bo risar.

131. Boltek bo risar.

132. Boltek bo risar.

133. Boltek bo risar.

134. Boltek bo risar.

135. Boltek bo risar.

136. Boltek bo risar.

137. Boltek bo risar.

138. Boltek bo risar.

139. Boltek bo risar.

140. Boltek bo risar.

141. Boltek bo risar.

142. Boltek bo risar.

143. Boltek bo risar.

144. Boltek bo risar.

145. Boltek bo risar.

146. Boltek bo risar.

147. Boltek bo risar.

148. Boltek bo risar.

149. Boltek bo risar.

150. Boltek bo risar.

151. Boltek bo risar.

152. Boltek bo risar.

153. Boltek bo risar.

154. Boltek bo risar.

155. Boltek bo risar.

156. Boltek bo risar.

157. Boltek bo risar.

158. Boltek bo risar.

159. Boltek bo risar.

160. Boltek bo risar.

161. Boltek bo risar.

162. Boltek bo risar.

163. Boltek bo risar.

164. Boltek bo risar.

165. Boltek bo risar.

166. Boltek bo risar.

167. Boltek bo risar.

168. Boltek bo risar.

169. Boltek bo risar.

170. Boltek bo risar.

171. Boltek bo risar.

172. Boltek bo risar.

173. Boltek bo risar.

174. Boltek bo risar.

175. Boltek bo risar.

176. Boltek bo risar.

177. Boltek bo risar.

178. Boltek bo risar.

179. Boltek bo risar.

SPORT

Mars — Hermes

in
Korotan — Mladika

Jutri ob 18. na igriščih Ljubljane in Korotana

Ne vemo, zakaj je pametno, da sta obe najvažnejši tekmi jutrišnje nedelje, ki sta obe zanimivi po svoje, najbolj pa obe skupaj, določeni za isto uro na dveh različnih igriščih, ki sta malone celo uro oddaljeni drugo od drugega, in tudi ni naša stvar, da bi se vtkali v vprašanja, ki so izključna zadeva klubov in njihove nadrejene sportne instance. Toda kljub temu si dovoljujemo skromno pripombo, da so take »iznajdbe« stvari bolj v škodo kakor v korist. Prav in hvale vredno je, da se drugorazredni zavedajo sami sebe in postavljajo na svoje noge, toda v neresne konkurenčne boje s tovariši iz I. divizije bi se jim ne bilo treba spuščati. Pa če gre tudi samo za prestižna vprašanja ki bodo pri naših nekaj sto gledalcih vsake nedelje ostala nerešena za oba tabora. Na gornjo misel nas je spravil službeni razpored jutrišnjega prvenstvenega nogometnega sporeda, ki vabi prijatelje okrogle žoge na naslednja štiri igrišča:

na igrišču Ljubljane ob 15.30, od katere ure dalje bodo odigrane naslednje tekme: Mars—Hermes mladini, Mars—Zabjaki rezervi in Mars—Hermes;

na igrišču Korotana ob 16.30, od katere ure dalje bosta odigrani naslednji dve tekmi: Korotan—Vič rezervi in Korotan—Mladika;

na igrišču Mladike ob 9.30, ko bosta druga za drugo odigrani partiji Mladika—Zabjaki mladini in Mladika—Ljubljana rezervi ter

na igrišču Marsa ob 10.15, kamor je določena tekma za točke med mladina Dopolavora iz tob. tovarne in Viča.

Kdaj in kako si bodo obiskovalci nogometnih travnikov uredili jutrišnje načrte, to prepuščamo po gornjem urniku njim samim.

Sporod obsega po eno tekmo iz I. in II. divizije, kjer gre vsem štirim moštvom za zasedbo odn. ohranitev drugega mesta v tabeli, razen tega pa še tri srečanja za točke rezervnih moštev ter prav tako tri nastope mladinskih moštev, tudi za prvenstvene časti. Ni mogoče trditi, da bi bilo jutri nogometna premo in tudi napet bo v marsikaterem izmed dvobojev, tako da smo trdnost prepričani, da bo obisk na vseh prireditvah kar se da zadovoljiv. Priporočamo enako obisk na igriščih ob Dunajski ali Dolenjski cesti kakor tudi ogled dopoldanskega dela sporeda na Kodeljevem ali za Kolinsko tovarno.

Tudi dobra tekma za trening

Kakor nas obveščajo iz krogov S.K. Ljubljane, bo njeno moštvo dopoldne ob 10. na svojem igrišču igralo tekmo za trening z vojaško reprezentanco. Oba nasprotnika jamčita za dober nogomet. To bo obenem majhen uvod v popoldanske odločitve v tekmah za točke.

Pred revijo
najhitrejših

Dve atletski prireditvi na stadionu jutri ob 9.30 dalje

Jutri ob 9. se bodo na stadionu zbrali tekmovalci za zanimivo atletsko preskušnjo, ki je prva te vrste na naših tleh. To bo, kakor smo že opetovano opozorili, pokrajinsko izbirno tekmovanje na najkrajši progi (100 m), za katero daje vsako leto pobudo milanski sportni dnevnik »Gazzetta dello Sport« in ga bo pri nas organizirala domača lahkoatletika zveza. Takih tekmovanj, ki imajo namen dvigniti duha med mladimi talenti, je bilo letos po ostalih krajih Kraljevine že precej (nad 30) in vsa so pokazala prav dobre izide.

Nastop na tej prireditvi je iz propagandnih ozirov dovoljen vsakomur, ki le čuti veselje in sposobnosti, da bi se lahko pomeril v tej atletski disciplini. Udeležence ni treba biti vpisanih v kakršno koli sportno društvo ali kamor koli in jim ni treba imeti posebne sportne dovolilnice, ki je obvezna za vse ostale sportne nastope pod okriljem CONI-a, temveč se jim je treba samo prijaviti pri tujakšnji lahkoatletski zvezi, ki posluje v palači Kreditne banke, Bleiweisova c. I/II. Prijave so bile sinoči zaključene.

Za tekmovalce, in sicer najboljše med vsemi, je razpisanih nič manj kakor 12 nagrad, najboljše dva med njimi pa bosta šla tekmovalci dalje, in sicer v medpokrajinski finale, ki bo dne 18. t. m. nekje izven Ljubljane, vendar še ni znano kje. Ze bogata izbira nagrad bo marsikoga pritegnila na to tekmo, pa tudi društva bi morala stremeti za čim številnejšo udeležbo svojih članov, saj je za društvo, ki bo

s svojimi atleti doseglo največ uspehov, določena še posebna nagrada, in sicer lep pokal, darilo tukajšnje CONI-a.

V ostalem pa ta prireditve ne bo edina v dopoldanskih urah na krasni zeleni trati v stadionu ob Dunajski cesti. Takoj za izbirnim tekom moških na 100 m bodo začela svoje prvenstveno tekmovanje naša dekleta, ki se bodo po precej dolgem odmoru jutri spet predstavila v javnosti. Res je, da je sport med dekleti pri nas že iz prejšnjih časov na preiskavih nogah, da bi si že jutri lahko obetali nova razodetja na tem področju, toda ne glede na to pa bo le zanimivo videti, koliko so se vztrajne zastopnice nežnega spola pripravile za to prvo preskušnjo pred širšim občinstvom.

ČISTO NA KRATKO

Madžarski pokalni prvak je postalo moštvo Ferencvarosa, ki je v finalu zmagalo nad Salgotarjanom s 3:0.

Za en centimeter je zboljšal svoj letošnji evropski izid v skoku v višino Nemec Nacke iz Kiela, ki je dosegel znakmo 1.98 m.

V Zagrebu so se boksali med seboj najmočnejši predstavniki Bolgarske in Hrvatske, Zagrebski boksaarji so zmagali nad sofijskimi z 12:4 točkami. Gledalec je bilo 4000.

— Službeno iz nogometne zveze. Sklicujem izredno sejo direktorija za danes, v soboto, 3. t. m., ob 12. v pisarni Zveze. — Predsednik.

— Branko Žižek hiti od zmage do zmage. Pred dnevi je naš moštveni plavalec Branko Žižek ponovno nastopil na težki preizkušnji na dolgi progi, in sicer na plavalni tekmi, ki je vodila 2 km daleč po zalivu v Spezi. Tudi v tej tekmi žižek med 13 udeleženci ni imel nobenega pravega tekmeca — njegovega rojaka in večnega drugega Jožeta Močana to pot ni bilo med njimi — in je zmagal brez velikega napora in z vidnim naskokom pred ostalimi. Časi prvih treh v tej konkurenci so bili naslednji: 1. Branko Žižek 29:56, 2. Capurro 30:13, 3. Balena 30:17.

Moč, brzina ali
vztrajnost?

Kaj je važnejše za sportni uspeh posameznika?

Ni še tako dolgo od tedaj, ko so bili na primer tekači prepričani, da morajo trenirati samo tek, če hočejo zboljšati svoje izide. To je nekoč bil običaj posebno pri dolgoprogah, tudi drugih sportnih panog, ki so vztrajno in uporno tekli ali vozili ali hodili »runde« in »runde«, misleč pri tem samo na vztrajnost kot prvi pogoj za doseg doberga izida, ne glede na mnoge druge, prav tako važne predpostavke.

Medtem pa so mnogi, ki so se natančneje bavili s takimi in podobnimi vprašanji, ugotovili in tudi dokazali, ne samo praktično, temveč tudi teoretično, da ima v sportu odločilno vlogo več predpostavk, ki jih mora atlet kolikor mogoče največ izpolniti, če hoče doseči nadpovprečne uspehe. Predvsem mora vsak sportnik, pa naj se bavi s katero koli športno panogo, skrbeti za

enakomeren razvoj telesa.

Saj je dandanes že vsakemu začetniku jasno, da pri teku ne delujejo samo noge, pri boks samo roke itd., temveč je povsod potrebnih mnogo pomožnih gibov, ki delo onih glavnih čimteljev v vsaki panogi (n. pr. pri teku) progolajajo, odnosno sploh omogočijo. Da je to res tako, čuti vsak sportnik najbolje po treningu, ko na primer tekača ne bole samo noge, kakor bi utegnil kdo misliti, marveč celo roke, hrbtne, trebušne mišice itd., ker so vsi ti deli telesa — razen notranjih organov — opravljali važno nalogo in bi brez njihovega sodelovanja izvedba vaje ali teka sploh ne bila mogoča.

Katero so torej one temeljne predpostavke, ki jih mora vsak sportnik uvaževati? Poglejmo nekoliko po raznih sportnih panogah in njih disciplinah, pa si bomo takoj na jasem. Vzemimo na primer boks. Kdor ni imel s sportom nikdar opraviti in bi gledal partijo boksa, bi bil gotovo prepričan, da je pri njem edino odločilna moč. Močnejši bo zmagal, si bo enostavno dejal, če bo zagledal v »ringu« dva različno močna atleta. Že v prvi minuti pa bo morda presenečen, ker ni izključeno, da bo videl, da je oni »slabši« prav za prav boljši. Sportnik bi takemu laiku hitro pojasnil, da ima oni šibkejši pač

boljšo tehniko

ali da je, kakor pravimo, v boljši kondiciji. In v čem prideta do izraza pravkar omenjena boljša tehnika in boljša kondicija? Morda samo v moči? Gotovo ne! Prav tako važno vlogo imata tudi

hitrost akcij in vztrajnost.

Do popolnoma enake ugotovitve nas privedejo podobna razglabljanja tudi v lahki atletiki, kjer je na primer že sedaj dobro znano,

da so najhitrejši tekači na svetu samo močnejši ljudje. Iz tega lahko zaključimo, da je za doseg velike brzine potrebna zlasti še moč, kar nam najbolj potrjuje dejstvo, da je hitrost, s katero mišica sprejme živčni dražljaj, odvisna od kakovosti in množine mišičnih vlaken. Manj važen činitelj pa je pri tekaču na zelo kratke proge vztrajnost, ki si jo pridobi tako rekoč mimogrede. Podobno lahko ugotovimo tudi pri srednje in dolgoprogah. Pri nas prevladuje žal še dandanes prepričanje, da je pri slednjih potrebna samo vztrajnost. Nepravilnost tega naziranja dokazujejo najbolj razgovorno slabi rezultati naših dolgoprogah (razen nekaterih redkih izjem) pri katerih so ostali zaradi tega, ker posvečajo — kakor tudi ostali tekači na daljše razdalje — premalo pažnje hitrosti, v domnevi, da si bodo s treningom vztrajnosti pridobili tudi brzino. Resnica pa je ravno nasprotna. Zato ni čudno, če najdemo v preglednih tabelah treningov najboljših svetovnih srednje in dolgoprogah zmerom večji odstotek treningov v brzini! Če pa pogledamo izide naših najboljših dolgoprogah, opazimo na prvi pogled, da ne izdrže tempa z najboljšimi niti do polovice proge, kar najbolj dokazuje, da ne gre tu samo za vztrajnost, ampak tudi za hitrost, ki pa je, kakor smo že povedali, zopet odvisna od moči posameznega atleta. Pri tem pa moramo ugotoviti še, da pri dolgih progah ni tako važna količina mišic, temveč kakovost, ker bi bila prevelika količina, ki je na primer pogoj za metala, tekaču samo v oviro.

Iz vsega tega sledi, da za sportnika ne pride v poštev samo eden izmed navedenih čimteljev, kar bi se dalo skleniti glede na posobenost panoge, ki jo goji, temveč mora upoštevati še ostale činitelje ter jih razviti v pravilnem odnosu z glavnim činiteljem, ker so vsi ti, kakor smo videli, odvisni drug od drugega.

Vr — Zo.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 3. JULIJA 1943/XXI.

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 11.50: »Pol ure za vojake«. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Valčki, polke in mazurke. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.12: Orkester vodi dirigent Gallino. 13.50: Komorna glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Janez Lipušček — operetna glasba. 15.00: Poročila v slovenski. 15.15: Pokrajinski vestnik. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 17.15: Nove plošče Cetra. 18.00: Gospodinsko predavanje v slovenski. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Politini komentar v slovenski. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Priporočila k dogodkom. 20.40: Lirična prireditve družbe ELAR. Goudal: Faust. 22.45: Poročila v italijanski.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šte. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino Ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. Krnch iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina s surno 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. K's, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razlagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki roblanci (žamzanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; trda razlagana drva 40 lir za stot; enotno mlto, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Drobne zanimivosti

Železniška zveza med Vzhodno Anatolijo in Irakom. Pred dnevi je bila svedčano otvorjena železniška zveza iz Diabekirja v Iranu proti vzhodni Anatoliji. Nova železniška proga je druga zveza med Turčijo in Irakom.

Na Grškem so stavke prepovedane. Grška vlada je izdala odredbo, da je bančniim uradnikom stavljanje strogo prepovedano. Prav tako so, prepovedane stavke v vseh podjetjih, ki proizvajajo za vojno.

Židovsko zemljo
slovaškim kmetom

Slovaška vlada hoče dokončno urediti židovsko vprašanje

Državni zemljiški urad likvidira zdaj po vsej Slovaški bivšo židovsko zemljiško posest, ki preide v last slovaških kmetov. Pri tem se posebno upoštevajo kmetje in njihovi sinovi, ki so služili odnosno služijo pri vojakih in se borijo na vzhodnem bojišču. V zadnjih dveh tednih je bilo opravljeno to delo v sedmih občinah. Vojaki so dobili 768 oravov zemlje. Likvidacija židovske zemljiške posesti se po načrtu nadaljuje.

To je nov korak h končni ureditvi židovskega vprašanja na Slovaškem. Ta problem je preide najbolj pereči, čeprav je treba obenem ugotoviti, da je zapustilo Slovaško že nad 70.000 židov, ki so bili večinoma prepeljani v vzhodne pokrajine na prisilno delo. Slovaška je imela pred vojno okrog 90.000 čistokrvnih židov. Od teh je bilo izseljenih že okrog 60.000, okrog 10.000 jih je pa pobeignilo. Ostalo jih je torej še okrog 20.000. Med njimi je bilo več tisoč vplivnih in bogatih. Ti so napeli vse sile, da bi se izognili izselitvi. Toda slovaško državno vodstvo je urdo odločeno urediti židovsko vprašanje tako, da ne bo dovoljena nikomur nobena izjema.

Zanimivo je, da je imela Slovaška po uradnih podatkih predlanskim še okrog 89.000 židov. Med njimi je bilo 400 milijonarjev in večina teh je prebivala v Bratislavi. Celotno po uradnih podatkih je šlo nad 40% vseh narodnih dohodkov v židovske župe, po zasebnih ugotovitvah pa celo 70%, čeprav odpade od celotnega števila prebivalstva samo čistih 5%. Se v začetku predlanskega leta je igralo 31.1 odstotka židov v slovaški trgovini merodajno vlogo. V industriji in obrti so imeli židje 20.3% udeležbe. Okrog 8.3% židov pa je živelo samo od obrsti. Okrog 10.3 odstotka ni imelo nobenega poklica in v uradnih seznamih so bili ti židje označeni kot »temni element«. V svobodnih poklicih je bilo predlanskim še 8.2% židov, na kmečko stran jih je odpadlo 5.8%.

Po uradni cenzitvi, sčeti na prstovolnih podatkih, je znašalo židovsko premoženje pred vojno 4.3 milijarde kron, ki je bilo pa naloženo za 1.1 milijardo. K temu je treba še pripomniti, da so najbogatejši židje zapustili Slovaško v letih 1937 do 1939. Samo v Bratislavi so imeli židje 600 hiš in poslopj v vrednosti 1.2 milijarde. V vsej Slovaški je bilo židovskih trgovin 12.000. Notranji minister Sano Mach je nekoč izjavil, da je izselitev židov iz Slovaške ukaz slovaške zgodovine. Po teh besedah se slovaška vlada tudi ravna in ne bo odnehala prej, dokler židovsko vprašanje ne bo v celoti urejeno.

Turčija v luči statistike

Industrijska proizvodnja in konzum sta lani v splošnem nekoliko nazadovala

Predlanskim so dvignili iz turških premogovnikov okrog 3.000.000 ton črnega premoga, lani pa 2.000.000 ton. Nasprotno je pa imela Turčija predlanskim na razpolago samo 100.000 ton rjavega premoga, a lani 270.000. Proizvodnja bakra je znašala lani 8.300 ton in se je zmanjšala približno za 20%. Proizvodnja papirja je znašala lani 9000 ton, približno toliko kakor predlanskim. Najbolj je nazadovala lani cementna industrija, ki je izdelala lani 178.000 ton cementa ali 60% povprečne proizvodnje zadnjih predvojnih let. Proizvodnja bombažne preje je nazadovala za 10%. Poraba električnega toka v območju elektrarn v Istanbulu, Ankari in Izmiru, je zmanjšala za splošen položaj, se je zmanjšala od 7.7 milijonov na 7 milijonov kwh ali za 10%. Poraba tobaka in soli se je pa povečala za 10%. Zganja so popili Turki lani približno toliko kakor predlanskim, vina in piva pa 30 do 40% manj.

Proizvodnja sladkorja je znašala lani samo 57.000 ton ali približno tretjino manj kakor povprečno v zadnjih treh letih. Letna poraba sladkorja, ki je znašala prej povprečno 100.000 ton, se je zmanjšala lani za 40%, in sicer zaradi visokih cen, ki jih je določila vlada, da bi omejila porabo sladkorja. Indeks življenjskih potrebščin v Ankari se je dvignil po računih Zavoda za proučevanje konjunktura v trgovinskem ministrstvu lani od 151 na 307 ali za 103%, v Istanbulu pa od 158 na 340 ali za 115%. Indeks cen v trgovini na debelo se je dvignil lani od 222 na 521 ali za 135%, najbolj so se podražili kava, čaj in sladkor, močno pa tudi žito in stročnice.

Obtok novčanic se je povečal lani od 513 na 735 milijonov turških funtov ali za 40%. Ob koncu lanskega leta je dobila Turčija zakon o enkratni oddaji premoženja, kar je za nekaj časa zavrglo naraščanje obtoka novčanic. Turški zlati funt, ki je veljal v decembru predlanskega leta povprečno 27.5 papirnatih funtov, je valjal proti koncu lanskega leta že nad 31 papirnatih. Delnice Centralne banke so notirale lani v aprilu 180 funtov, proti koncu leta so pa padle na 130. Turški blagajniški zapisi in obveznice notranjega posojila so padle za 10 do 15%.

Hranilne vloge so znašale ob koncu leta 1938. 110 milijonov turških funtov, v septembru 1939. samo 70 milijonov, v oktobru lanskega leta pa že 134 milijonov. V zadnjih tednih lanskega leta so vloge z enkratno oddajo premoženja sicer zopet nekoliko nazadovala in sicer do konca leta za 118 milijonov funtov, vendar so pa izkazale banke v poedinih bilančnih postavkah znatno povečanje, kar gre večinoma na račun zmanjšanja kupne moči denarja. Zavarovalne premije v vseh panogah zavarovanja so znašale leta 1938. okrog 4.5 milijonov turških funtov. Zaradi večje nevarnosti in s tem v zvezi zvišanja postavk v transportnem zavarovanju so se zvišali ti dohodki od 8.5 predlanskim na 15.5 milijonov turških funtov lani. Izplačane od-

škodnine so pa znašale približno eno tretjino vplačanih premij.

ZAUSNICA V OBROKIH
— Obtoženec, ali je res, da ste prisilili tožitelju pet zausnic?
— Ne, gospod sodnik, prisilil sem mu samo eno. Toda glede na njegovo šibko telesno konstrukcijo sem jo razdelil v pet obrokov.

BREZ ZADREGE

Gospodinja: — Dvajset jajc ste mi zadnjič prodali in med temi je bilo petnajst jajc gnilih.
Kmetica: — Vidite, pet je bilo pa le svežih!

OGARJEVA
ANTICA
RISBE KRAJEVSKIH BESEDILNIŠTOV Ljubljana

Samo še dva dni je manjkalo do obletnice kraljevičeve poroke z Anico. Mrzlično je kraljevič pričakoval in sprejel vsakega glasnika. Ko se je vrnil poslednji, tudi on ni vedel več od tistih, ki so se nahili pred njim.

Dan pred obletnico svojo poroko je kraljevič priredil velik lov za svoje goste, kajti prav nihče ni smel zvedeti, da se za vsem zunanjim sijajem skrivata žalost in obup.

EMILIO SALGARI

KRALJICA
KARIBOV
PUSTOLOVSKI ROMAN

»Hodite naprej!«

Starec se je obotavljal. »Čemu naj vas še spremljam?«

»Kdo nam je porok, da ima ta temni rov vobče izhod?«

Don Pablo je nekaj zamrmral, nato je krenil dalje.

Vsi štirje flibustirji so šli za njim. Prišli so do ozkih polžastih stopnic v notranjščini zidu, ki so vodile navzdol. Starec se je počasi spuščal z ene na drugo.

Nato so dospeli v drugi podzemeljski rov.

»Zdaj smo v višini ulice,« je rekel. »Hodite kar naravnost, pa pridete ven!«

»Ne izpustim vas še! Naprej!« je ukazal Ventimiljski.

»Kaj kani ta starec?« je šepnil Carmaux tovarišu Stillerju. »Že spet nas hoče pustiti same!«

Don Ribeira je stopal dalje po nizkem, jaškastem rovu, čigar stene so bile docela mokre. Od

oboka je venomer kapljalo, kakor bi teknel potok po njem.

Mahoma pa je vodja vzviknil. Luči so ugasnile, nastala je črna tema. Gusar je planil naprej, da bi ubranil donu Pablo beg...

»Kje pa ste?« je zavpil. »Oglasite se, če ne, ustrelim!«

Nekaj korakov od njih je zamolklo udarilo, kakor bi se zaloputnila težka vrata.

»Izdani smo!« je kričnil Carmaux.

Ventimiljski je bil vzdignil pištolo. Strel je počil. Pri bliskov smodnika je zagledal vrata, ki so zapirala rov.

»Prižgite netilo!«

Stiller je s kreslom in gobo prižgal svečo, ki je bila padla bežečemu iz roke. Kapitan je ogledal vrata. Okovana so bila z debelimi železnimi ploščami, ki so jih pokrivala kakor oklep. Nemogoče jih je bilo razbiti. Upanja, da bi tod prišli iz hiše, torej ni bilo.

»Brr! Ujeti smo! To je past!« je rekel Carmaux.

»Niti Mokova sekira nam ne more pomagati!«

»Hitro nazaj, od koder smo prišli!« je ukazal poveljnik.

Ob stenah so se dotipali do polžastih stopnic in dospeli po njih na vrh. Tu pa jih je čakalo novo presenečenje, kajti slika je bila zavzela prejšnje mesto. Ko je Ventimiljski z mečem udaril po nji, je kovinsko zažvenketalo, kakor železna stena.

Že je hotel ukazati črnco, naj jo poskusi s sekiro odstraniti, ko je začul izza nje glasove. Pritisnil je uho na ploščo in prisluhnul.

»Tako je, kakor ti pravim: gospodar je tu notri zaprl črnega gusarja!« je rekel ženski glas. »Ne smeva ga pustiti, da bi poginil!«

»Če odpreva, naju stari ubije! Kaj te je tolikan skrb za flibustirja, Jara?« je odgovoril moški glas.

»Nočem, da bi umrl, Kolima! Vem, zakaj ne!«

»Misli na posledice!«

»Dona Pabla se nisem bala nikoli! Ubogaj, Kolima!«

Slika se je mahoma odmaknila. Kapitan je stopil skozi odprtino in presenečen obstal. Prekrasna, vitka šestnajstletna Indijanka je stala pred njim. Lasje, črni kakor noč, so se ji nalik plašču usipali po ramenih. Njena halja je bila rdeča, obšita z biserno matico. Na drobnih zapestjih je imela zlate obročke.

Zraven nje je stal mlad, kodrolas črnc z nabrekliimi ustnicami. V roki je držal čoreč svečnik na več rogljev.

Ko je Indijanka zagledala gusarja, se je zdrznila. Visoki, ponosni mož je čudno vplival zanj.

»Spustita naju ven!« je zaklical in hotel planiti po hodniku, da bi prišel do stopnic, a dekleta ga je s plašnim obrazom zadržalo.

»Ne hodite ven! Vojaki so na ulicah in stražijo hišo!«

Kapitan je začuden pogledal. »Kaj ti je do nas?« je vprašal.

Mlada Indijanka ni odgovorila na njegovo vprašanje, ampak je nadaljevala:

»Vem za skrivališče, gospod! Tam se lahko skrijete, vi in vaši ljudje!«

Odločno se je uprl. »Črni gusar se ne skriva! Vi dim pa, da nam hočeš dobro. Hvala ti!«

Ko so Moko, Carmaux in Stiller odhiteli naprej, se je še enkrat obrnil k nji: »Kako ti je ime?«

»Jara mi pravijo... Pojdite torej! Dobri duh' naj vas varuje!«

Ventimiljski je planil iz hiše.

»Pozor kapitan!« je rekel Carmaux in ga zadržal.

»Kaj ne